

A LI BE JU., NI, JO NV_ M

How To Have Faith

By Dr. Jim Randall

a l i b e j U Y n i , j o n A 0 m

How To Have Faith

By Dr. Jim Randall

a li be jUY ni, jo nA0 m

How to Have Faith

By Dr. Jim Randall

KL: Pu KL:=

nu jUY ni, a li wuY CU jo0 m tA nu sD.0 I? go IE V ny to,
zo: I m nAS kw jUY ni, PY biY jo0 Vo= go IE V nyI dU: j
nyi du Ti KL: nyI nyi t. gu Ti: m kw nu nyi. n, si To L: TE
m tA UY nyi n, ml a xU: m: dU: j: my: my: nu go dE: d: mS
k, V bA0 mil ny, gu kw nyi. t. kD nyI nyi. t. gu ny m: Ko,
Ie= jUY ni, bA0 m ny yi go m Ie be Vo= fai nu sA; v ty, m
mi: vi tA nu dU: j nyi0 I?= mi: vi TE m a li be ro go dE: kw
yi go IE sA; v du jo0 I?= nu go dE: sA; my bE L: mi vi sA;
m: v ny nu sA. ty, b I, I?= jUY ni, ny mi vi TE m Ie be Vo=
nu ny sA; v du mi: vi Tu: (oxygen) tA, si nu sA; v ty, ce;0
bA IeI m: mLY xU0 ny mi vi sA; gu Ie du VoI m: V I? dU: j
nyi! go IE V mi ro go dE: kw v ty, m mi: vi ny gu Ie m: d m
Ie be jUY ni, ny nu nAS kw yi go m Ie be Vo= hw: go dE:
sA. ty, n, m mi: vi rE: yA;0 m Ie bel v go dE: sA; my sA.
ty, n, m jUY ni, rE: yA;0 Io=

nyi. t gu TE m a my Ci Ii:0 xU: nyi. t. d, m nu cU cU m: sD.
V mil m: dU: j: my: my:I nu jUY ni, nAS kw m: Ko, IeI m:
by Ie be dU: j si nyi. t m kw be m: Ko Ie m Vo= ny, gu a Ii
V m nu m: sD. V mi nyi. t. d VI be nu jUY0 m kw be nyi. t b
I m Ie bel jUY ni, ny yi go IE m: sD.I m: mo m tA jUY0 m V

lo= a li kw0 mi sA; v du mi: vi jo0 loI bA sil mi vi sA; v du yi. j; m: tA, co ty, m le bel nu jUY ni, ny nu sA; v du mi: vi le be k, nyi ro: lo. mo d loI m: V= mi: vi tA lo. mo m: d V mi ye do I m be Ti: leSI nu jUY ni, ny lo. mo m: d V mil ye do I m kw be lo. do I lo= fai to, zo0 m Ti xU: xU: kw nu v IE bo0 m jo sil Vo lo. m le be PyE; I m a: jU: nyl jUY ni, k. cU V lo=

ro Fo R nyl a li Ti ro V mi yi sD.0 m be moY kD t m tA0 le jUY0 lo= v IE bo0 lo= m: sD.I m: mo nyi m tA jUY m: b l= v IE bo m: b l= TE IEo xU: ny jUY ni, V I?= go IE V mi ro: p j mL0 m be Ti: leS tE,0 m k. cU jo bD0 nyl *jUY b l loI* m: V I?= go IE nyi ji su si R bu ny wu-s yi bA KL: tA p j: mL sil so ru0 m kw be yi j mo KL: a xU: V m ro sD. b l l, lo= “go IE nyi jUY ni, ny p j0 m kw be V sil p j0 m nyji-su bA KL: kw be V lo” (ro 10:17;)=

KL: xU: IU kw m vi-bE-ru Vo: kwI “wu-s bA KL” TE Ti: KL: tA “re-m” (*rhema*) bA0 lo= yi. m. mi PL do I nyl “sA. ty, m bA KL:” bA0 lo= bA KL: TE m ny go dE: PyE; I si. ro tA mo. gL: I m le m: Fil ro: w: Ku0 m ny yi tA ro x TE m V sil ro: yi bA KL: tA UH TA: yi ro tA x TE0 m bA KL: tA p j mL0 m V lo= l: Fo sA; p j m le be m: V= a li be p j mL0 l? bA nyl ro: vH be ni, m nA; kw dU: le sil tE, cU0 m yi. m. mi: tA j; zi; sD. le fi0 lo= go m kw be ro: nAS kw jUY ni, dE; do I sil wu-s ro tA x. TE ty, bDI be cy, w le TA:I ro

nAS kw yi v IE bo ni, dE; do I sil yi tA jUY0 m jUY ni, Ie ye doY I m jo0 Io=

wu-s ny ni, Pu Pu be yi bA KL: ro tA mo. gL: ni, xU0 Io= go m kw be yi ci Cy: go dE: ro mi nA Fo R tA mo. gL; I kDo= mo. gL: I m Ie: m: Fil ro: tA ni, nU si sA; my f. gL: I kDo= mi nA Fo R V mi yi tA sD. Ie fi ni, xU0 Io= yi bE L: myE: ye fi ni, xU0 Io= wu-s n: yi bA KL: tA a TA: mi m: Po,I w zi TLY Ie fi n, mI yi x TE KL: ny ro ni, m nAS kw x TE0 Io=

wu-s ro be j mo t m tA nu miH Ii,0 I? “ro: tA Ku KL su tA ro: sD0 m kw bel yi siH w: nyi0 m sA; IeI sA; my be ni, PU: ni, IE0 m tA w:0 m a jU: ro: tA gL: IO Io” (2Pi 1:3;)= wu-s ny w: nyi gu Ie su V sil ro: rE: yA;0 m a jU: ro sA. ty, m RLY vy; nyi TE m kw yi tA rE: j fi n, m gL: I m V Io= “a: jU:” bA0 m a Iio xU: tA bA0 I?= yi. m. mi: a xU: tA bA0 I? bA0 nyI Io Ju du Ti: xU:0 mi m: joI rE: m: yA; m Ti: xU:0 mi m: joI a jU: IES rE: yA; m tA bA0 Io= wu-s ny ro: rE: yA; m a jU: IES TE Ti RL bE L: Ie m: Fil I n, m RL bE L: V miI biY IL: Ie kw Ci gL: biY Ie fi0 Vo=

go IE V nyl mu kw TA: si kw ty, m b, b Ie ro tA gL: j mo0 m TE my xU: tA ro: a Ii be mLY d, I? jUY ni, kw be0 Ie mLY d, Io (Ko 11:24;)= go IE nyi “jUY” bA0 m TE Ti: KL: nyl “yi tA v IE bo”I bA0 m V Io= “go IE nyi Vw nu tA bA gL:

nyil nu w: w Ku0 nyl a xU: de:0 mi mL leol be jUY0 nyil nu w: mL0 Vo”= go IE nyi v IE bo0 m ny jUY ni, kw be V lo=

wu-s kw be l m a li Ti: xU:0 mi l ro: jUY ni, kw be0 le: Ku ru b l lo= “*jUY ni, m: jo jo wu-s tA ni, Pu le fi m: b l = a lio bA ny wu-s tA nL: l su nyl wu-s jo ty, m be yi tA hw su tA IA: xu gL: su V m jUY n k, lo*” (vi 11:6;)=

jUY ni, a lio xU: V m ro: ci Cy tA nY nyi nyil bA KL: fo, To L: (dictionary) kw jUY ni, a li V m PLY do l nyl *go Ti rol go Ti: xU: tA v IE bo l w: wu: Ko,0 m tA bA0 lo= TA: si kw ro: so kD m ny, gu tA Ko, le m: d be v IE bo0 m be Ti: leS Vo= jUY ni, jo0 lo bA Ti: g; m: V se:l si xy To L: kw PL m. gL: l nyl “jUY ni, ny VoY lo. du yi pe, PyE; l m V sil m: mo kD se: m yi k cUH V lo*” (vi 11:1;)=

m. mi: TE Ti: fi. kw bA gL: l nyl *jUY ni, ny v IE bo du Ti: xU: tA bA gL: l lo= v IE bo ni, TE m ny Ti: xU: kw bel V ny Ti ro ro le bA gL: l m bA KL: ny tE,0 lo be v IE bo0 m V lo= v IE bo ni, TE m ny yi jU, a my, rE: si a R R be xy, wu: l m V lo= v IE bo ni, TE m n: a R R be jUY ni, nAS kw yi ceH TLY le si wu: l lo= go TA:l R nE R ny j xE: m: ku. se: nyil IA: xU: xE: soH l lo= yi. b, b ny yi. IA: PA, tA rE: j sil IA: xU: xE: so l lo= yi R: IE. je0 TA: go gL: n, m yi b, b ny yi. P TiY kw ty, si*

tE, nyi j0 lo= yi. b, b ny yi R tA IE. je fi ni, m: xU nyi tE, nyi j ty, m le m: Fil IA: xU: xE: ku. l n, m bE L: sA; gL si xE: so fi0 lo= yi. R: V mi b, b be xE:0 nyl b, b zE: j m nAS kw m: IE. je be *v IE bo0 lo=* yi go m le be b, b wu-s ny ro: xE: m: ku0 ml ro m: xE: nyi m jUY ni, cE, kw xE: soH fi0 lo= ro tA yi. hL. R kw be wu. tu si v IE bo0 m jUY ni, cE, tA xE: so fi0 lo= yi ny ro PY TiY kw ty, sil ro: IE. je0 TA: rE: j n, m V lo= ji ru: du kw m: IE. je n, m tE, nyi j ty, lo= nu ny b, b wu-s tA v IE bo0 l?= wu-s ny ji0 lo= ro Ti ro le Ti ro tA ni, nUY si jUY ni, cE, kw xE: hw. le n, m bE L: rE: j ye j ty, m V lo=

jUY ni, a li V m

jUY ni, ny Vo lo. du n: m: V= go IE V mi l To L: kw bA0 nyl jUY ni, ny ro: *Vo lo. du yi pe, PyE; l m tA bA0 lo=* go IE V nyl jUY ni, TE m n: *PyE; l ml* Ku ru mL0 m tA bA0 m lo. do l lo= *Vo lo.* bA0 m fai Ti: KL: bA nyl go IE Vol be dU: j m (wish) tA bA0 lo= *tA Vo:l* Vw dU: j t ml Vw Vo lo. t m nyl PuH cU cU Ku ru mL0 Vo= Vw dU: j m nyl Vw Vo lo. m nyl Vw nY du tA wu-s le xy, d le0 Vo= jUY ni, n:l nu lo. mo kD m V ny nu sD. kD m tA Vo. lo. m m: V= jUY ni, nyl m: mo kD se m yi. k. cUH V lo= jUY ni, ny lo. mo d, ml xE, mL d m yi. pe, cU Ti xU: m: V= nu lo. mo d, m be xE, mL d m tA jUY ni, rE: m: CU= rE: m: yA;=

go IE V mi nu lo. m: mo se: m tA ny nu jUY ni, rE: yA;0 lo=
 nu jUY ni, nAS kw Ti nyi ny lo. mo0 Vo be VoY lo. si lo.
 ny, nA0 lo= tA Vo:l z xU. Ti: sL: rE I n, m bE L: Vo lo. si
 mo m: d m mi nA kw tU. kD V mi l Vo lo. du jo0 m le be lo.
 mo0 m kw rE: I si dE; do I lo= jUY ni, ny *lo. mo m: d m kw*
joYF, m Ti: xU: V lo= go IE si jUY ni, TE m le nu tA Vo
 lo. du dE; I fi sil Ku ru mL le l lo. mo le Ti: nyi kw Cil
 yi. pi. cU PyE; I fi0 lo=
 To L: pDn: R TE m le nu jUY ni, sA; b: du tA sA; jo I fi sil
 jUY ni, wu: I n, m V lo= jUY ni, To L: pDn R TE m le nu tA
 sA; gL: dul nu v IE bo ni, tA. ny b, b wu-s nAS kw w zi
 sA; jo I si nu Ti RL IES TLY le du PyE; I fi=

Ti TE

wu-s yi j mo KL: mLY b I m ny jUY ni, kw be le V m

wu-s yi j mo KL: si xy To L: kw a my, xU: bA t m jo sil yi
 j mo KL: TE my m ny nyi nyi ro v IE su a jU: bE L: V lo=
 jUY ni, le Ku ru n k, lo= Ti ro ro le hw zi; t m nA; kw
 wu-s j mo t ml 7,648 xU: si xy To L: kw ro tA gL: t m jo0
 lo l bA0 lo= wu-s j mo KL: TE m nyl a my: xU: V sil U gu
 m: d n Ci Vo= yi j mo KL: ro tA gL: t m TE m ny v go dE: bE
 L: le m: Fi hw: go dE: kw nyi nyi ro rE: yA; ml nY d le dul
 Ti nyi li Ti: nyi cyu, j ml Ti nyi li Ti ny z: dul Ti nyi li Ti:
 nyi sA; my f m rE: Ce: ro: kw be nE. bA; su bE L:= ro: mu
 kw vi kw Ci ye Ti: nyi nyl nY m Py: ml ve; mL; ml m: jo

leo= a jU: IES yi le ro bE L: j: gL: gu leo= ro: rE: yA; m a
jU: yi j: gL: t lo= go IE V mi ro mi nA TE m kw sA. ty, TA:
nY m Py: m jo0 lo= rE: yA; m rE: m: lo; m jo0 lo= go IE
nyi mi nA kw ty, TA: l ro: tA yi le xy, d le fi0 lo= ro: rE:
yA;0 m a xU:0 mil yi le gL: l Vo=

vi-bE-ru To L: 13:8; kwI “ye-su ji-su ny a nyi nyi. nyi0
be Ti: Fi Ti p yi Ti: IeS Vo” bA0 m tA nu jUY0 I?= fai m-l-
KD To L: 3:6; kwI “Vw ny si P: wu-s V lo= Vw ny m: Po,”
bA KL: TE m ny KL: xU: IU be KL: xU xU; kw Ti: IeS be m:
Po, be bA t lo= nyi nyi m ro: vy; nyi kw0 mil nY dY Ie0 m
be sD. Ie du l si-xy-m-v ro:0 be ty, sil w: nyi nyi le yi
myE: ye ty, lo= yo-v To L: 4 TE kw ye-su le yi Co: PA, bu
tA bA gL0 m nyI Vw je0 m ny nu w: bE L: my: nyi ji0 lo l
bA gL: kD k. nA. l yi. je kDo= go IE nyi yi Co: PA, bu yi w
ni, m kw a li dU: j V sD? be nu dU: j: nyi0 I? ye-su ny yi
w: be ty, TAl yi w: tA z: du gL: z:0 ml nY xy, gL0 ml sD.
Ie du m. gL0 ml nyi. Ri0 m kw be cyu, j ml a my, xU: ye j0
lo= go IE V mi Ti: jUS kw yi w: tA0 be h, je n kD leo= go
IE V mil ye-su m: je mi. TA: l yi w tA ni, m ku gL: sil ni,
ku gL: su si-xy-m-v fi Ju l Vo= yi ny nu w: tA ye j su V
lo l bA0 kD m be Ti: IeS fi Ju l Ho= si-xy-m-v ny a TA:0 mi
ro:0 be m: h, je= a TA:0 mi ro:0 be ty, lo= fi du bu be yi
wu. m v IE su bu be ty, kDo= yi ny ye-su le be Vo= a nyi
nyi. nyi Ti: Fi; Ti: p kw Ci ty, m V lo= yi ny ro: be ty, sil
ro tA sA; w: ho: gL: l w: nyi0 m gL: l ho: mo. gL: si yi j mo

KL: nAS kw ro tA ye biY le b l m sA; w: yi. d: m ho: gL:
ty, lo= si-xy-m-v ny ro v kw m myE: ye b l n, m w: nyi0
m sA; gL: sil ro: hw: go dE: bE L: rE: yA; m a jU: kw t j m
be L: R xE, R gL: sil wu-s yi ni, lL: kw m yi tL jE: tA ro:
kw be mi nA kw ye biY le fi0 lo=

si xy To L: kwI “wu-s n: l Fo Ti ro m: VI yi m: kL. l yi ny
Fo R Ti: ro m: VI yi ny m: j: go; l yi bA kD0 m ny yi m: ye
do l Vo w? yi x TE kD0 m nyl yi m: PyE; l fi Vo w? (U
23:9;)=

ro: ni, wu: gul w: wu: Ko, gu wu-s Vo= yi nAS kw a TA:
mi Ti: leS be nu ni. wu: wu: be v IE bo b l, l? yi ny ro yi
Ci a TA: mi myE: ye ty, lo= ro tA v kw Fi; wu: su PyE; l fi
n, m bE L: l ro: rE: yA; 0 m a jU: kw yi ni, Pu0 m tA Co si
gL: biH le fi0 lo= ro tA yi ni, nU m kw be yi j mo KL: a jU:
kw ro tA mLY le fi0 lo= go IE nyi ro: Fo R: Ti: Po, kw ye
du myE: nyl ro yi tA ni, nU sil yi fi KL: tA ro: PU: Co biY
le fi n k, lo=

ro: ci Cy: tA ro nY nyi nyi! “yi j mo KL: tA ro: a li be mLY
le b l, l”? yi tA jUY su bu tA gL: j mo0 m j mo KL: ny ro:
jUY ni, kw be0 le mLY b l, lo= ro Fi; wu: le nyi mL0 lo m:
V= ro: d, nyil sD. ni, so t nyi mL0 lol m: V= TE lEo xU:
kw be mLY m: d= **jUY ni**, kw be V lo= wu-s j mo t m a jU:
ny yi tA jUY su bu bE L: V sil jUY ni, kw be0 le mLY d, m

V lo= ro: a jU: ny jUY ni, kw be0 le yi mi: jy si kw Ti: leS
be PyE: I m V lo=

TE kw nY nyi KL: Ti: KL: nyI Vw a li be jUY ni, mL d, I? ro-
m To L: 10:17; kwI “*jU ni, ny pj: m kw be V lo= pj: m ny
ji-su bA KL: kw be V lo=*” pj m bA KL: TE Ti: KL: tA vi-li
Vo: kw “re-m” (*rhema*) bA0 lo= yi. m. mi PL do I nyI “x.
TE do I m bA KL:” bA0 lo= bo t m To L: fo, tA m: bA= PLY
do I nyI wu-s ro: ni, m tA x. TE0 m be mo. gL: I m tA bA0
lo= si xy To L: kw bo t m To: L: fo, tA U0 TA:I ro ni, m
kw wu-s x. TE0 m le be k, lo= ro: ni, m tA k. hw. hw. Ci: I
fi0 m jo0 lo= “*wu-s bA KL: ny sA. ty m bel sA; TU; ty, m
V sil nyi: CE: yi sL: nyi: jo0 m a T: V T po sL. m: Fi TA, si
nyil L my be yi vl yi fi. V mil yi wu: piH V mi bE kD kw Ci
k. dU: le Ku0 m V sil ni, m kw dU: jo0 m be cu: yi, tA ve; b
I lo*” (vi 4:12;)=

wu-s bA KL: ny sA. ty, m bA KL: V nyi ro ni, m kw k. j je0
m w: nyi0 m sA: jo lo= si-xy-m-v ny yi Ti: CoS be ro tA x.
TE0 lo= Ti nyi li Ti: nyi si-xy-m-v ro tA x. TE ty, m le m:
Fil w zi ji0 m cE, tA x. TE gL: I lo= Vw to, zo: kD m Ti:
xU: jo0 lo= hL. TA: Vw 25 Ko; jo0 TA:I wu-s le Vw tA a
KL. ji0 m cE, x. TE gL: I m tA Vw ni, m kw a TA: mi m: mi
le=

Vw hL. TA: j -p mU: kw ty, TA:l v sA; w: a KL. jo si v kw
 yi; nyi. IU, tu gL: su m. P: d m yi. do: Ti: m p j lo= yi ny e-
 gD-l mU: kw be canada mU: kw m lo PE toronto kw l m
 do: p j leo= Vw a KL. n n, ni, xU si je ni, xU0 bA0 mi l L: RS
 kw kL leo= Vw vi si m le l Vw tA nu je ni, xU0 I? bA TAI
 Vw je ni, xU0 lo l go IE V mi wu-s yi ni, IL jo0 ny Vw bE
 L: a KL. ji0 m (special) j: gL: l Vol be Po, gL: TAI Vw vi
 si m le l ji0 lo l nu w: Ku n, m m: dU: j I? be bA gL: l Ho=
 go TA: Vw dU: j lo l be Po, gL0 lo= go IE nyi Vw ny je n,
 m m: j: gL: gL: w: Ku n, m ye lA bA sil Vw vi si m yi ni, Pu0
 m le be Co sil wu-s bA KL: Ti: p, R UH si w: Ku0 lo= “Vw
 canada kw je nA, l”l be w: Ku0 lo= L: R kw je n k m j gu
 V nyi je n, m0 mi m: s= rE: n, m PuH V mi m: jo= go IE nyi
 Vw ny si xy To L: tA, t sil ny, gu Ti: m kw nyi. n, ty lo=
 go TA: Vw w: Ku si wu-s tA “ nu Vw tA zi; du go Ti: m kw
 je fi ni, Pu ny l nu bA KL: kw be Vw tA d: to, gL: lA”l bA
 si si xy To L: tA V, nyi kD ny ye-li-mi 18:1-2; tA V, mo
 leo= ye-li-mi tA wu-s x TE kD0 m bA KL: V bD= “*tul je*”
 go kw Vw bA KL: nu tA p j: fi0 Vo= TE my Py: jo0 m a jU:
 kw be TE Ti: Py: Vw tA V, mo. gL: si lo. mo leo= Vw a xU:
 mi m: p j= Ti ro ro x. TE ty, m mi m: mo= go IE V mi Vw UH
 mL m bA KL: n: Vw ni, m kw Ti ro le: x. TEY l m le be cU cU
 Vw tA bA zA; l Ho= Vw ni, m tA Fe. be k. yA; l Ho= Vw je n
 k, l? m: je n k, l? be bA ty, m kw l si: P: le Vw ni, m kw x
 TE l si Po, KL: w leo= go TA: ni, FY je n, m V m tA Vw sD.
 leo= ni, FH be j: gL: si je0 be ye TA: Vw ni, m kw j gu PU:

m: jo nyil a li ye du? be dU: j m nAS kw email tA ni, F be lo. ni, xU0 nyi lo. nyi kD ny (check) *Pu Py To L*: tA lo. mo leo= usd 1000 kL t m Ti: Py V bD= a-mA-li-k kw Ku zi Fo Ti: m kw be gL: Ju l m V bD= si P wu-s le Vw ni, m kw x. TE l m fai Ti: KL: ny nu j gu cE, bE L: Vw hL. TA: le j: gL: t.o:l bA0 m tA Vw sD. leo= go lE nyi Vw ny s gL nAS nAS TA: je kD ny canada kw Ci yeo= go TA: s gL nAS kw ny yi. d: m zi; du ye n, m j: gL: t bD= Co: PA, a my, ro be j IA: Ko mL leo= go kw Vw bE L: sA; w: a my, mL leo= wu-s ny ro: tA yi jU, V T po. kw w: nyi nyi le x. TE ty, lol n: m: V= go lE V mil wu-s n: Ti nyi li Ti: nyi ro tA x TE ty, lo=

Ti hw, jo0 ny Ku zi Fo kw so zi; du Ti m ye n, m si-xy-m-v le ni, m kw yi; nyi gL: l lo= go lE nyi Ku zi Fo bu tA Vw le nY nyi0 lo= Vw le nY nyi0 m m: V VI wu-s le nu w: tA nY nyi m jo0 l? be nY nyi kD ny l Ti bE IA: PA, CE do l lo= m: CE do l su Ti ho: tA Vw a li bA gL0 lol bA ny l si-xy-m-v ny a TA: mi ro be ty, si ro tA x. TE ty, V mil ro: cy, m: w be kD le ku0 lol bA gL:o= go lE nyi ro: ny siH li, m nAS kw wu-s ro tA a xU: x TE ty, l? be ro: ni, m kw hw me, nyi n k,= ro ni, m hw. Ci: si j: gL: n k, lo= ro dU: j cE, kw j: gL: n k,= si-xy-m-v ny j-gu kw l yi. b: kw l si x TE l0 lol m: V= ro ni, m nAS kw x. TE0 m V lo= yi x. TE m bA KL: ny l L; jo0 m bA KL:l ni, Pu0 ml siH li, m be k, Ci ni, jo0 m bA KL: V lo= a TA: mi ro:0 be ty, si ro tA x. TE ty, lo=

ro ny yi tA tAH so nA0 lo= yi sA; nu w p j ny yi tA d:
to, gL: nA0 lo= ye-su le yo-v To L: 10:27; kwI “Vw a ro
nyl Vw Ku sA; tA sD.0 lo= Vw V mi yi w: tA sD0 lo= yi w:
ny Vw tA Co I loI” bA0 lo=

a li Ti ro V mi jUY ni, kw be wu-s tA nL: I ny wu-s V mi yi
tA TiY I sil yi0 be Ti: CoY myE: ye I Vo= TE m ny yi j mo
KL: V lo= PU: Co nY lo.0 m be ni, m ji0 m TE m ny si-xy-m-
v yi sA; w: V si yi tA jU: fi0 m nAS kw a my, xU: dE; do I
fi0 m V lo=

yi ny a TA0 mi ro tA m. hw. Ci: I fi0 m be ni, ku gL0 m be
sA; gL0 m ye0 lo= wu-s yi tLH jE: tA ro: kw be ye PyE; I
n, m bel si P: myE: kw rE: j su PyE: I n, m yi ro tA ye j
ty, lo= yi IA: PA, ny ro: kw be nE. bA; su tA mi CE Ci ye0
lo= yi j mo KL: ny jUY ni, kw be mL0 m V sil ro: yi. hL. R m
jUY ni, TE Ti m ny si-xy-m-v nAS kw zA zo: le sil li. so
mL0 m bel ji0 m be yi ni, Pu0 m tA ye0 mi ye b I fi0 lo=
ye-su lel “Vw ny ji0 m a-ro-lo.-P: V lo” (yo 10:11;)= nu
ny a-ro zu kw m Ti: m V I? a-ro lo. P: yi. sA; tA nu sD. I?
yi sA; tA TiY TiY le nY lo.= a ci. be. n lo.!= si-xy-m-v ho:
mo. gL0 m tA Co n, m sA; TU: si yi nAS kw soH ru n k, lo=
si P: ye-su m ni, Pu0 m myE: tA ye n, m yi nu tA m: x. TE
ty,= sA; m: gL: ty,= wu-s ni, Pu0 m myE: ye b I n, m yi nu
tA sA; gL: ty,0 lo= si-xy-m-v ny ro: tA sA; gL: ty, m le
m: Fil ro tA yi bA FL,0 m mi jo0 loI be hw. Ci: t= a lio xU:

tA yi bAFL,0m jo0 I? ro ye0 m kwI ro x TE m kwI ro dU:
j m kwI ro tA bA FL,0 m jo0 lo= a mL V mi bA FL,0 m jo0
lo= yi x. TE ty, m sA; tA nu m: n lo. sil nu m: ji0 m dU: j
si fui ye kD TA: ny nu ni, m kw siH li, m m: joI ni, x. dul
jo I Vol m: V I? TE m ny si-xy-m-v tA ni, m x. le fi0 m V
lo=

Vw vi si m Po-I (paula) tA m: hw se: TA:I Vw nu: ny myE:
Ti: gS kw ye ty,0 lo= go IE si Ti: n: kw nyi: hw. m. mi: m.
co je0 m nAS kw yi V mi Vw nu Ti: zu kw m V lo= go TA:
ny yi Vw tA m: nU se:= Vw V mi zo: Vol bA si yi tA m:
nUY= Ti: tS myE: ye gu kw V mil yi0 be Vw ni, nU0 m m: jo
nyi= Vw be yi ny Ti m Ti: xU: Vo= go IE V mil yi. mL: kw
nyl wu-s Vw tA ni, m nAS kw x. TE I m nAS kw yi tA IA:
PA, f. n, m yeI bel dU: j do I fi0 lo= cU cU bA ny Vw V mi
yi tA ni, nU0 m m: V= go IE V mi wu-s ny Vw ni, m tA xy,
pL. le fi0 lo= Po-I tA Vw ni, m kw Ku ru n, m yi; nyi. gL: I
V mil Vw yi tA Ti: KL:0 mi m: bA nyi= yi ny Vw tA mo. ni, m
k, KL: m: Pu F,I yi ni, m ny lo diY le be k, V mil k. nA. kw
ny si P: le yi tA TiY I si yi ni, m tA Pu: gL: I sil KL IL: du
be j: x. du tA xy, dY le fio= go TA:I Vw tA ni, Pu I lo=
wu-s le Vw nu: nyi xU. ni, m tA pL. le fi si Ti vi I Fo PyE;
I fio= IA: PA, f. do k. nA 6 Ko; kw be Vw nu nyi: xU. su k,
Ci: Ci le si P: tA rE: j w le m 20 Ko; Ci jo leo= Vw vi si m
yi. hw: go dE: lo, ye kw Ci si P: be Ti: Co yi myE: tA rE: j
kDo=

bA ni, xU0 m TE m nyl ro dU: j cE, kw Ti ro Ti: xU:l Ti m
Ti: cE, k0 Vo= go m V mi yi ji gu m: jo0 m m: V= Vw dU: j m
Ti: xU:0 le: ye n, m m: VI si P: myE: kw Ti: myE: le m: V= Ti
ro0 m myE: m: V= a my, rol a my, Fo xU:l zi; F m Ku zi Fo
V sil a jU: su myE: jo0 lo= a. xU: kw0 mi ye be le fi n, ml
zi; de le fi n, m V lol be ro: hw. Ci n k, lo=

Vw vi si m yi V mil yi wu. kw ny ni, m ko, nyi be Vw be Ti:
t0 be ye ni, m: Pu Pu be k, m tA si P: le ru v kD Ti: nyil si
P: ni, Pu0 m yi nAS kw ye do l0 lo= Co PA,ol nu V mi si P:
yi sA; tA p j: ni, m: xUHI jUY ni, sA; b:l ci Cy: ni, lL: kw m
tA le ye ni, xU0 m Ti: hw. hw, m: jo0 l? ci Cy: dU: j t m tA
le zo:0 lol ji0 lol be Ti: hw, hw, m: jo0 l?l si-xy-m-v n:
wu: sA; tA nu: p j l?= yi ny ro: tA lA: xu gL: su V m bel
ro: cE, mo. gL: su V m tA T: mi le=
ro: ci Cy: ye ni, xU0 m tA ye n, m dU: j FD, b l V mil wu-s
ni, lL: a li V m tA ro dU: j: FD, m b l= yi tA nH nyi n, m miH
le, su PyE; l lo= a xU: kw0 mi m: ye hL. TA:l yi tA nH nyi
n, m bA t mil ro ye m: b l nyi si-xy-m-v ro: kw be ni, m x.
le fi0 m jo ku0 lo=
ro ny wu-s yi Ti: vi kw m R nE bu m: V l? ro ny yi Ti vi
kw m yi R nE bu Vo= R nE ny b, b tA m: je hL. TA: nY nyi0
lo m: V l? go lE nyi ro sA; b: du TE m kw be to, zo0 m
nAS kwl si li, m be k, Ci: ni, ro RL nAS kw m: lo; be kD le
m V lo=

v kw Fi; ro0 m ji su si R ye ty, TA:I Vw RL bE L: si P: bA
 KL: Ci I m nyl “nu ny Ti: ni, m IES ye-ho-hw tA v IE= nu
 ci Cy sD. ni, tA w: wu: T: Ko,= nu ye0 m a jU: kw ye-ho-
 hw tA siH P: rDn.= go IE ny yi le nu tA j gu ho: mo. gL: I
 Vo” (Vo 3:5-6;)=

wu-s ny a TA:0 mi ji0 loI be sD.0 m le m: lo;= TE m TA: si
 ny nu yi nAS kw PU: Co nY lo.0 m jo nA0 lo= hL. TA: m sL.
 m: Fi yi tA v IE bo0 m jo0 nyl yi V mi nu tA hL. TA: m sL.
 m: Fi v IE bo I Vo= nu de:0 m tA yi d: to, gL: sil yi nu tA
 yi. d: m IA: xu gL: I Vo= yi kuD; bE L: myE: ye b I fi0 Vo=
 TE my m ny jUY ni, kw be Ku ru mL0 m V lo= ro so kD m be
 Ti: leS jUY ni, ny v IE bo0 m V lo= jUY ni, ny yi hL. R m Ti:
 jU, R kw be wu. tu si a R R be yi d: m PyE; I b I m V lo=
 wu-s ny ro tA nu sA; w: tA rE: sil w: wu: Ko, sil ye do
 le fil be m: bA= wu-s yi sA; w tA w: wu: Ko, si yel be
 bA0 lo= wu-s w nyi0 m sA; w tA rE: si ye biY le fil be
 bA0 lo=

nu tA rE: jI ye j su Ti jU, li Ti: jU, kw fi Ju I Vo= (lo.
 nyi yi-li-y tA a-nA z: du tA, gL: I fi sul wu-s V m) yi ny
 nu tA a TA: mi m: lo Pe,= a TA:0 mi yi ny nu0 be ty, Vo=
 nu ny yo-n le be jUY ni, kw joY ni, jo sil myE: ye m: pL.=
 wu:0 m myE: ye n, m IA: PA, CE do I m: pL.= yi kuD; bE L:
 Po, mL n, m m: sA; TU; sil Ti: T-Ii-TD mi Cy kw tU. t su go
 Ti ro0 le be k, I?=-

wu-s ny nu jo0 m jUY ni, ru do l sil ni, wu: wu: le yel
 go IE si yi tA v IE bol jUY ni, wu: l si yi. d: m ye do l fil
 bA0 V mi nu ni, m jy, ty, si ye ni, m: xU k, bD0 nyl a mL
 hw. Ci l si yo-n le be Vw. ve: CU: Ku: kw be dU: j: hw. CU:
 l sil wu-s ro tA j mo t m fi KL: kw ni, F be ye je IA=
 ro: bE L: sA; w: d: m nyl “*yi ni, lL: tA Co sil ro a xU: de:
 V mil yi ro: tA n n, Vol be yi mi: jy kw ni, wu: du ro: jo0
 lo= go IE si ro a xU: de:0 mi yi ro tA n n,0 m ro sD.0 TA:
 nl ro yi tA de:0 m0 mi mL kDoI be ro sD0 lo*” (1yo 5:14-
 15;)= j mo KL: TE m ny ro: bE L: sA; w: d m Vo=

TE m tA mo. Vw yi. mL: kw bA ni, xU0 m nyl TLY le fi n, m
 tA mo sA: gL: ni, xU0 lo= wu-s yi j mo KL: TL0 m le be ro
 tA0 mi TLY le fil be bA t lo= ro: a xU: de:0 V mil a xU:
 ye0 V mil ro: Ti ro0 le m: V se= nyi: s ro mD, nD, kw be
 sD. j mo j KL: TLY le fi (m 18:16; 2IE 13:1;)= ro: V mi TE m
 tA hw. Ci: n k= TE m nyl TLY le n, m myE: Ti: xU V m tA
 mo. si P: ye su bA gL: t m be Ti: leSI fi du Po-lo V mi yi;
 nyi. gL: l lo=

nyi: TE

jUY ni, kw be L: R xE. R Ku ru mLY0 m

wu-s ro tA gL:0 m ny ro: rE: yA;0 m le m: Fil ro: ni, m kw
 ni, VoYI ni, xU0 m0 mi gL: su V loI be hw. Ci t (gw 37:4;)=

“Vw wu-s n: ji-su ye-su nAS kw yi byE; IE m PU: L: bo F,0 m tA Co sil nu w rE: yA;0 m V T po. gL: biY IO Vo” (Ii 4:19;)=

Vw p j m nAS kwl v IE su bu a my, ny m. mi TE Ti: fi. kw bA t m le be wu-s ny ro: rE: yA;0 m V T po. gL: su V loI be bA sil de: ty, su a my, jo0 lo= (Ti bE v IE l m nyl ni: m: Ko; l n, ml tL z: tL doY jiY l n, ml dU: j si v IE l su jo0 lo)= a li bA0 mi= Pi-Ii-Pi Ku zi Fo su ny L; do xE, do myE: kw a KL. to, j su V lo= yi. w: sA; TU; m tA CoH si wu-s le yi w rE: yA; m V T po kw L; Co xE, Co fi0 loI be fi du Po-le yi w: tA bA gL0 m jo0 lo= nyi nyi nu V mil L; do xE, do myE: kw to, j m m: ye bD0 nyl m. mi: TE Ti: fi. ny nu bE L: m: PyE; l= l: Fo a my, ny j: x. nyi be wu-s ny gL: su V nyil ro: nU0 m de: mL n, m sA; TU;0 lo= go IE V mi de: CyY le nyi m: mL= d: wu. kwl ro ye0 m kw wu-s yi ni, Pu0 m be v IE bo0 m jo0 TA: n: ro de:0 m mL kDoI be ni, wu: du jo0 lo= *“nu ny wu-s ni, Pu0 m be x. to m: CU m myE: ye su0 bel tE,0 m bA KL: tA tE, tES be bEH b l su ye n, m sA; TU; n k, lo”* (2Ti 2:15;)= Vw cU cU ni, wu: du Ti KL: nyl *“yi ni, lL: tA Co si ro: a xU: de:0 mil yi ro tA n n0 Vol be yi mi jy: kw ni, wu: du ro: jo0 lo= go IE si ro a xU: de:0 mi yi ro tA n n,0 m ro: sD0 TA: nl ro yi tA de:0 m V mi mL kDoI be ro sD0 lo”* (1yo 5:14-15;)= nu ny jUY ni, l V ny v IE bo du jo0 m pL du wu-s d: to, gL: l Vol be dU: j l? TE m mi. TA:

kw a li ye n, m bA t l? “yi ni, lL: tA Cø” TA: n: ro de: m
 mL Vol be v IE bo du jo0 loI bA0 lo=
 wu-s yi j mo KL: ny ro: rE: yA; m a jU: gL: Vol be bA t
 lo= go IE V mil ro: m. mi Ti: fi. tA0 le m: lo. lo. l nE. bA;
 a my, fi. kw lo. nyi0 m kw be ro a my xU: ye n k, ml ro
 nU0 m mL Y n, m bE L: wu-s ro tA a lio xU: d: to, KL: hw
 ty, m tA sD. si ye n k, lo= ro tA wu-s nU0 m a xU: V m tA
 sD. n k, lo= ro tA yi gL: ni, Pu0 m le be ro V mi Ku ru ni,
 Pu0 m myE: ye mo. gL: do l n k, lo= ro de:0 m le be m: mL0
 m nyl yi pL. m: joI be m: kD le= wu-s CyY0 loI m: V= ro:
 Ti: Po, kw CyY F, m pL du V lo=

Vw ny si P: myE: kw v IE bo bo le rE: j m 40 Ko; m: Fi jo
 leo= yi bo F, m rE: Ce tA Co sil Vw rE: yA; m a jU: kw L;
 Co fi0 nyi ni, Kw xU du jo0 lo= TE m nAS kw Vw ni, Kw:
 xU0 lo= a TA:0 mi m: w z: be m: kD le nyil mo do hw: FL m:
 w kL be m kD le= a TA: mi CY le du m joI yi Vw tA lu: gL:
 t gL: l lo= l: Fo yi ro fi Ju l si Vw tA ye j l m be sA; gL:
 l m jo0 nyio= yi go IE sA: gL: l m nAS kwI Ti: ro ny a lio
 xU: bA gL: l loI bA0 nyl “a: mi xUH mi TA: wu-s Vw tA x.
 TE l sil nu ty, kw je gL: yeI bAo xU: Vw myE: my: nyi miY
 le bD= a mL nu rE: yA; ty, m: sDoI ” bA si Pu gL l nyio=
 wu-s ny ro tA a my, cE, a my, xU: kw be ro: tA nyi lo. j
 ty, m V lo= wu-s ny v IE bo0 lo= go IE V mil Fo R ny v
 IE bo bo le yi tA rE: j m: b l=

1980 Ko; kwI hw Pu mU: K-I-i-Jo-ni-y Io PE d: m kwI Ti mi
 nA IES bE L: L: do xE, do myE: ye zu yi ceY tL t m jo0 Io=
 Vw ny go kw myE: ye ty, Io= go kw myE: ye ty, TA:I hw
 Pu mU: co Io kw je si Ku z Fo tA j IA: Ko0 m bel so vi kw
 je si j IA: Ko nyi ye0 Io= fai ny ro ro R m yi zu zi; IA: Ko
 si yi xU; mU: kw myE: ye su w: R do I n, m sA; TU;0 Io= L;
 do xE, do m: Ci ye0 m mU: kw Ci ye n, m a KL. gw jE IA:
 Ko0 Io= Vw nu ny v b w: PU: m: mL R V mil ci Cy: jo0 m rE:
 si sA; TU0 Io= Vw ny Ku zi Fo m. P: be myE: j su bu tA zi
 IA: Ko si Vw nu sA; TU;0 m myE: tA bA m. gL0 Io= go TA:
 Vw dU: j m Ie be Ku zi Fo a my, tA j IA: Ko m: w Ieo=
 myE: TE m kw to, j du jo n, ml jUY ni, kw be wu-s tA v
 IE bo sil sA; TU; kD0 Io=

Ti hw, jo0 nyl hw Pu mU: tA ko. je n, m je0 Io= a my, ro
 tA de: gw jE kD V mi Vw nu bE L: rE: yA; m Pu xU tiH gL:
 su m: jo I bD= yi mL: Ti vy; kwI nA; nA; TA: Io PE kw be
 m: do je se: TAI yi R gu yi R mL Y nyi: xU. ny Vw nu bE L:
 j: gL: j su V Io= Vw nu ny yi w: be Ti: tS ty, TA:I yi: w:
 nyi xU. IeI Ku zi Fo m. P: Ti ro tA k-Pe: do gu kw zi IA:
 Ko n, m yi cE, xy, gL: I Io= go TA:I go kw je sil Vw nu
 ny mL Y RS be x. TE IA: Ko w Ieo= L; do xE, do myE: pL. V
 mi a my, cH m. IA: Ko w Ieo= go TA: Vw nu tA nL: f. hw f.
 gL: I su yi R: gu be yi R mL k-Pe: do gu kw I sil “ro T: do
 je se: IAI Ti: nyiY v: si IAI be bA IHo= yi w: dU: j t m
 nyl fai Ti: hw. Vw nu0 be zi IA: Ko si x. TE IA: Ko n, m dU:

j t bD= go TA: Ti: p, R kw Ku zi Fo m. P: ny cE, yi; I si Vw
 nu ty, kw I lo= yi le Pu Py: To L: (check) Ti Py: Vw tA
 gL: I sil “si P: Vw tA x. TE I sil nu w: Pu rE: yA; loI be
 bA gL: I lo”I be bA gL: IHo= yi w: le nY nyi I m m: V nyl
 Vw nu Pu rE: yA;0 m I: Fo tA m: bA gL: nyi= go TA: yi I:
 j eo= go IE V mi fai cE, yi; I sil Vw nu tA gL: t m PuH To
 L: Py: kw Vw IA; m nye. t m: nye. t. tE, nyi b I, I? be bA
 I, lo= Vw ny m: w tE, nyi se: V mil yi tA li. gL: kDo= go
 TA: yi ny w: sE b: hL: bel “si P: Vw tA bA gL I nyl nu ny
 cU cU Pu xU rE: yA; ty, loI be bA nyil Vw V mi cU cU ye
 j w n, m V loI be bA gL: I lo= go TA: Ku zi Fo m. P: I j eo=
 yi R gu yi R mL go nyi: xU. ml yi R: mL ny VuY doY IHo= yi
 bA nyl s gL nAS kw si: P: le ro tA Pu gL I VoI go IE V mi
 a my, cE, dU: j du jo0 nyil Vw ny L; do xE, do bE L: *k; be
 lo; le kw Ci bA m: b I I* be bA gL: I I, lo= go IE si yi Pu
 IA; xy, kw be PuH Py: To L: (check) Ti: m Vw tA gL: I lo=
 yi bA0 m le be cU cU Vo= Vw ny mo do hw: FL a my rE: n
 k, m k; be sw; m: ku.= TE Ti: hw, L; do: xE, do co je0 m kw
 a my rE: gu n k, m k; be Vw sw. m: ku.= cU cU TE m ny ro
 jUY ni, tA R, nyi du Ti: m V se: bDI be sD. le lo= wu-s ny
 ro rE: yA;0 m tA sD. nyi yi tA v IE bo du V lo be so mL0
 lo= ro rE: yA; m kw wu-s ny lu: gL: t gL: su V loI be
 jUY ni, jo nA0 lo= Vw nu IA: TiY myE: so ru0 m v b nyi s m
 ko. kL ny R mL R go Ti ro fai I sil nA; nA; kw k, KL: du
 kw To L: IA: xu Ti co, jo si Pu nyi kD nyl PuH kL t m mo
 leo= hL. TA: m xE. xES PuH yi go m tA, I si Vw nu: tA gL:

I lo= Pu go m ny yi Co: PA, Ie Vw. tA, je m a mL si. Ii. gL:
 I m V bDI be bA gL: IHo= R mL R TE Ti ro Vw nu tA gL: I m
 Ie be wu-s Ie yi tA L; Co fi0 m tA lo. mo Ieo= “nu w: Ie
 su tA gL0 nyl nu w tA0 mi gL: I Vo= fai ny joY du wu:0 m
 kw D, Fo, nyi be IL: IL: Ie joY si nu w tA ho: ho. gL: I Vo=
 a Iio bA ny nu w: a xU: joY du Ie su tA jo gL:0 nyl su0
 mi go IE xU: joY du Ie nu w tA joY Ii gL: I Vol bA0 lo”
 (Iu 6:38;)= Vw nu L; do: xE, do dU: do myE: ye0 m nAS kwl
 cU cU To: L kw bA t m Ie be yi go IE to, zo: mLY0 lo= Vw
 nu: dU: do0 m kw PuH m: joI be 4 hw. kD Ieol go IE V mi
 wu-s Ie Vw nu tA yi go IE k. m: Ko m Ti: jU, kw L; Co I fi0
 lo= wu-s ny ro: v IE bo gul w: wu: Ko, gu yi. ceY V m ro
 tA sD. Ie fi ni, xU0 m kw be ro tA Ii. so fi0 m V bDI be lo.
 sD. Ie0 lo= a jU: ny yi nAS kw ni, wu: ku. n, m ro: jUY ni,
 w zi wu: I fi0 lo=

si xy To L: kw bA t m Ie be yi gL: j mo t m jo0 lo= wu-s
 yi j mo KL: ny yi I: Fo be yi myE: byE: KL: bE L: PyE; I fi0
 lo= ro yi tA jUY0 m nAS kwl “wu-s ro tA a Ii kw ho: je
 ty, I? yi gL j mo0 m a Ii V I?” be bA du jo ku.0 lo= hw Pu
 P: bA jE Vo: jE kwl a TA: mi tE,0 m tA ny s s R be dU: j:
 Ci I lo= “ye j du m: jo ce; bD0 nyl yi pL.0 mi m: jo ce;”=
 Vw hL. TA: a my, Ko; kw p j kD m tA dU: j CU I lo= a Ii
 bA0 loI bA nyl “KL IL: du jo0 nyl yi pL.0 mi jo0 lo”= ro:
 KL: IL: du yi pL. go m tA xy, tE, kL nyl KL: IL: du m: joI
 si Ii, mL0 lo= “ye-ho-hw ny IA: wU: nyE. nyi cyu m: b I m

*m: V= yi n. po bo:0 nyi m: p j m m: V= nu w: m j i m: zo m
le nu w tA ny wu-s be ko, F, fi0 m V lo= nu fui le yi PyE:
my tA C. le fi nyi nu w tA yi m: n n,” (s 59:1-2;)= TE m ny
ro: KL: IL: du V lo= CyY gu yi. pL. a xU: V m ro hw me, nyi
nA0 lo=*

tAH Vo:I lo PE R: kw ty, su bE L: yiY jy do du nyl w ci
kw be yiY l m V lo= go kw ty, su bu nY du a my, jo0 lo=
go TA: nY xy, si P: V mi a li be nY jo0 l m tA cy, m: mL= yi
pL. du kw nyl w ci kw be l m yi jy m: xyH nyi nY du jo0 m
tA sD. leo= yi jy tA TA: si kw tE, nyi0 ny xyY xy R be k,
Vo= go IE V mi yi do l gu yi ceY kw lo. nyi ny m: xyY m nY
bL di (contamination) jo0 m tA cy, mL leo= fai yi bEY kw
be V mi CU; do l m yi jy ny xy xy R k, V mi l yi bEY nAS kw
m: xy m nE. vU: vA;-k jo0 m kw be yi jy do su bu nY du jo
b l lo= yi cu. Ku kw a-wA Fe dU: le ny a li ye nA0 I? yiY
cu. Ku nAS kw xL. je si a-wA; xUY mo ru do Ju0 m le: m:
Fi= yi jy a jU: CU; ho. Ju kD sil si: xy le fi nyl fai yi xU;
yi jy xy xy m do l Vo= yi go m le bel wu-s yi j mo KL:
kw v kw m L: R xE, R be hw: kw m L: R xE, R ro: RL kw mLY
n, m nyl TA: si kw bA t m le be ro: nAS kw hw lo. nyi n
k, lo= ro: rE: yA;0 m le be yi L: R xE, R m: Ku ru mL0 nyl
ro nAS kw KL IL: du yi pL. a lio xU: jo m: jo be dU: j: nyi
n k, lo=

To L: kw l ro: m: ji m: zo m kw be wu-s be ko, F, fi0 lo=
ro fui le wu-s PyE: my tA C, le fi m kw be m: mL0 m V lo=

TE m tA hw Pu Vo: kw (sin of commission) TE m ny yi wu.
 Ti: To; m fui V sil T; ye bA0 m tA ye0 m V Io= TA: si kw
 ye do l m myE: ny ni, m kw be V Io= ro ni, m kw dA,0 m tA
 my: nyi bA zA0 Io= fai nyi To; Ti: To; m nyl ye bA0 m tA
 m: ye0 m V Io= hw Pu Vo: kw (sin of ommission) yi fi KL:
 tA ro: m: ye m V Io= ye bA0 m m: ye0 m ny fui V Io= T; ye
 bA0 m yeI ye bA0 m m: ye nyl yi fi KL: tA CyY le m fui V
 sil fui ny ro tA wu-s be kD, L: le fi sil ro: jUY ni, tA se;
 mL: Ju kD0 Io= go IE nyi ro: de:0 m m: mL bD0 nyl ro ci
 Cy: tA hw nyi me, nyi n m yi wu. Ti: To; V m T: mi le= yi
 jUY a my, rE: m: CU= ro: ye m: zo le m jo0 ny ro nAS kw
 si:-xy-m-v m: ni, Pu= go IE V mi ro: ye Fo, le ml V ny m:
 ji m: zo m myE: kw be dU: j Po, yi; l ny wu-s yi Ku ru gL:
 sil ro m: ji m: zo m tA g; gL: sil si xy le fi0 Vo= “nu0 le
 be m: ji m: zo: m tA g; gL: sil yi lA; w kw ze F, su CyY gu
 Vo: gu tA m: lo. lo. l ko. je0 ml nE. bA; siH a m jo se lo=
 yi vLY ni, tA Ti; Fi; Ti: p m ny, t= a lio bA ny yi n: l ni, j
 my ko0 m tA k, Ci0 Io= yi ny ro tA xE. R0 Io= ro: m: ji m:
 zo: m tA ny yi le Ci PA, nA. Kw kw To; Ju kD0 Vo= Vw nu
 fui. a jU tA ny nu le nA.0 m yi lu bE kw loH ho: kD0 Vo”=
 yi w: m: ji m: zo m tA Vw g; gL: sil yi w: fui tA Vw fai m:
 dU: j Ci lHoI bA0 lo” (KD 7:18-19; ye 31:34;)= nu nyl hL.
 TA: vy; nyi kw ye kD0 m m: ji m: zo m fui ye kD m pL. du ni,
 m bL: le si dU: j Po, yi; l k. nA. l nu go m tA ni, VoY ni, x
 ty, l? si P wu-s tA v IE m: bo0 l?= go IE V TA: n: nu ny
 Vw. hw P: yi lu bE kw Vw ru0 m le be nu fui a jU: yi lu bE

kw lo ho: kD m tAfai hw ru0 m le be Vo= nu m: ji m: zo m
a jU: ny wu-s V mi m: dU: j Ci l kw Ci l nu tA be LY R kw
ru v kD m tA nu jUY I? nu fui ru v kD su si P: tA nu cU
cU jUY I? v IE bo I? nu m: ji m: zo m fui si P: le ru v
kDoI be nu jUY I? nu ny fai Ti: hw, yi mo. gL l sil yi nu
tA li. so fi0 m be xy, li.0 m nAS kwI yi tA v IE bo si yi ni,
lL: tA Co TA: n:l yi ny nu tA TiY l si nu tA L; Co xE. Co
fi0 VoI be yi mi: jy: kw ro: ni, wu: du ro: jo0 lo (1yo
5:14-15;)=

ro: de:0 m le be m: mL= ro: w: Ku KL: yi m: d: to, gL: l m
jo0 TA:l ro ci Cy tA. cy, nyi= ro ci Cy: tA cy, nyi V mi l
PU: Co nH lo. m kwI ye do l m kwI fui a xU: m: lo. do l l
be k, TA:l ni, m m: jy jy l ro jUY ni, tA w zi TLY0 ml sA;
jo0 m PyE; l n, m Ti: xU: V se: loI be sD. nA0 lo= ro jUY
ni, tA xy, wu: l k. nA kw ro bE L: rE: yA;0 m a jU: mLY le
du Vo= (yo-be tA lo. nyi) ro jUY ni, kw R nE R le be k,
nyil b, b le R nE tA sD. l n, m li. so fi0 m le be wu-s ny
yi R nE tA jUY ni, kw wu: l n, m ye R, nyi so fi0 m V lo=
wu-s ny ro bE L: Ti: p, R m jiY gu bE L: le m ye ye l ro bE
L: Ti: Fi; Ti p kw Ci j: gL: j su V lo= go IE si yi ny ro: be
Ti: wS ye ni, xU0 lo= nu ny wu-s be Ti: CoY xE: nyi ny nu
cy, mL le Vo= wu-s nu bE L: a my kw Ci ji0 m ye gL: su V
m tA nu sD. le Ti: nyil nu h, je sil hL. TA: m yi be: cE, tA
l: je ni, m xUI be kD le Vo= yi ny nu jUY ni, be v IE bo ni,

tA zL mu l fi sil nu tA w zi TLY le fi0 Vo= si P: ny a TA:0
mi v IE bo0 m V lo=

jUY ni, le wu-s yi j mo KL: tA a li be Ku ru du V I?

ro: v IE su bu nyl v kw m V mil hw: kw m V mil ye-su
nAS kw a jU: Fo bo Vo= go IE V mil ro mi nA kw sA. ty,
TA: Ku ru m: mL m a my, jo se: lo= ro: mu kw vi kw Ci ye
Ti: nyi Ku ru0 mL0 Vo=

go IE V mil si xy To L: kw bA ny ro: mL Y nA,0 m IA; w a
jU: nyl a mL0 le nu w: tA Co F, lo= wu-s yi j mo KL: nyl
*“jo0 m V T po ny nu w: tA m V lo= mi nA V mil sA; my V
mil xUY0 m V mil a mL m V mil I n, m V mil a jU: IES nu
w tA m V lo”* (1IE 3:21-22;)= wu-s le ji-su nAS kw ro tA
a jU: IES gL: t m V lo= ye-su ji-su kw be ro: ny yi R nE
cy, mL le si IA; w pA, mL su PyE; I m V lo (ro 8:16-17; g
4:5-7;)= si P: wu-s le bA nyl *“a jU: IES ro: L: Vo”*I bA0
lo= go IE nyi a mL m V mil I n, m V mil Ku, ru mL n, m ro
ny yi j mo KL: tA v IE bo bo le jUY ni, cE, kw xE: n, k=
jUY ni, kw be si0 le Ku, ru b I lo= ro: ny IA; w TE my m
tA Ku, ru mL n, m a mL0 le j: gL: sil mu kw vi kw CiI wu-
s yi L: R xE, R mL Y n, m V lo= TE m ny Vw kw be m: VI ji-
su kw be V lo= ye-su le a jU: IES ro tA wuY j kDo= bLY
j kDo= yi ny ro bE L: IA; bo tL du kw xUY j m kw be ro:
pA, mL Y0 m myE: do: V lo= go m kw be ro: ny IA; w pA,

mLY su V si mu kw TA: si kw V mil yi0 be Ti: CoS nyi. n. fi0
Vo (yi 2: 5-7;)=

“a jU: IES nu w tA m V lo”= tA Vo:l w ti R: ny yi. b, b
xUY kw Ci JuY ny, CU I?I yi b, b xUY TA: si a jU: IES Vw
L: PyE; I Vol be dU: j sil yi b, b xUY kw Ci lo. ny, m: CU=
a mLY0 le yi. b, b: IA; w ny yi. R: L: V lo= nE. bA; su L: m:
V= yi go m le be ro: ny a mLY0 le ji-su nAS kw b, b IA; w
tA pA, mL su V lo= a lio bA ny ro ny wu-s R nE bu V lo=
go IE nyi ro: Fo jo0 m a jU: kw pL. le si ji-su nAS kw b, b
wu-s yi PyE: LY le si yi R nE bu PyE: I nyil yi IA; w: ro:
hw de: m: CUo= a lio bA ny ro: mL kDo= ro: L: Vo= ro ny
w ti yi R nEi si P: yi R nE be Ku mL leo= “wu-s j mo KL: a
my Ci jo0 mil a jU: IES ji-su nAS kw le: Vo= wu-s tA
myEH do: gL: n, m TE IE PyE; I fil bA0 m mi ji-su yi myE
kw be0 le: Vo” (2IE 1:20;)=

ro: tA wu-s j mo KL: TE m ny ro de: si mL0 m m: V= ro: m
de: hL. jy: kw le ro tA j mo KL: gL: kDo= yi ny a TA:0 mi
m: Po,= yi d: to, KL: ny a TA mil V lo (yes) bA0 lo= m: VI
m: bA= ro: m: de: TA:0 le yi ny d: to, kDo= go IE V mi ro:
jUY ni, kw be0 le Ku ru b l, lo= ro: de:0 m a xU: V mi jUY
ni, kw be de: nA0 lo (y 4:2;)=

si xy To L: kw bA0 nyl a jU: IES biH biH zi; zi; lel wu-s
yi w: nyi0 m tA Co si ro: tA IA; jE t lo= zo:0 m yi jU, l k.
Ko0 ml fi KL:l jU: w:l IA: xul w: nyi0 ml L: R xE R be j
mo KL: nyl ro: a jU: su bE L: V lo= wu-s nyl ro bE L: Ti:

xU: li Ti: xU: kwI hw: go dE: bE L V miI v go dE: bE L: V
miI rE: yA; m a jU: kw biH zi; Ie n, m yi Ie Ku zi Fo Ku do I
sil myE: TE m tA ye fi0 Io= go IE si yi gL: I m L; R xE. R
ny Ku zi Fo bu Ku ru mL Y Ie sil a xU: kw mi m: Io; be m:
kD Ie n, m jUY ni, Ie myE: TE m tA ni, Io Io Ie ye b I m V
Io=

go IE V ny a li be myE: TE m ye biH Ie b I, I? jUY ni, nAS
kw m: jo m: d m 5 xU: jo0 Io= TE m tA ro: m: sD. m: d= yi j
mo KL: tA Ku ru mL n, m a KL. yoV, cu0 Io=

jUY ni, rE: yA; gu 5 KL: m: jo m: d m

1. nu jUY ni, ny wu-s bA KL: TA si kw yi ceY tL

fi du Po-Io bA0 nyl jUY ni, nyl *pj: m* kw be V sil pj:
m ny wu-s bA KL: V Io (ro 10:17;)= jUY ni, tA mo. my:
nyi tiH si: n bA nyl *pj m wu-s bA KL: tA jUY0 m V Io=*
TE m ny *cUH t m jUY ni*, bA0 Io= TE m n: yi j mo KL: tA
w: m V Io= ro jUY ni, ny ro: sD.0 m wu-s bA KL: nAS kw
m yi j mo KL: TA: si kw KoY je m: b I= jUY ni, jo IoI bA
si yi j mo KL: a jU: IES mL Ieo m: bA se= tA Vo:I yi j
mo KL: cE, Io cY kw bA0 nyl “nu w: n: yi kuD; be yi ji
xy m tA hL. TA: hwI go IE ny gu: ju: TE my m a jU: nu
w: tA gL0 Vo” (m 6:33;)= fai nE. bA; jUY ni, m: jo m: d m
ny (y 5:15; gw 91: Ko 16:17-20;)= yoV, cu0 m jUY ni, yi
myE: nyl KL: IL: du kwI j: x. du kwI de: gu hw gu kwI

rE: yA; m kw (Ko 11:22-24; m 17:20;)= go IE nyi jUY ni,
n: wu-s yi bA KL: TA: si kw tLY m V lo=

jUY ni, n:l wu-s le ye l Vol yi j mo KL: jo0 lo l be v IE
bo0 m V lo= jUY ni, ny wu-s tA jUY0 m V lo= wu-s be
yi bA KL: ny a TA: mi Ti: leS Ti: m le Vo= yi bA KL: tA
jUY0 nyl wu-s tA jUY0 m V lo= wu-s j mo KL: a: jU: ny
ro bE L: V lo= “wu-s n: l Fo Ti ro m: V= yi ny m: kL. l yi
ny m: j go; l yi bA kD m ny yi m: PyE; l fi Vo w?” (U
23:19;)= ro nAS kw k: t du yi. wu. Ti: xU: nyl jUY ni,
sA; b: du V lo= a nE kw m ye-su Co: PA, bu g-li-li yi lu
bE kw To: Vo: jE; l TA: jUY ni, ro su V m lo. do l m le
bel nyi nyi ro: V mi yi go IE k, lo= wu-s yi j mo KL: ro
tA mo. bA t m le be jUY ni, le Ku ru n k, m tA ro: m: j;
zi; si dU: j: my: nyil jUY ni, sA: b: du jo0 lo=

2. wu-s yi bA KL: kw be nu jUY ni, a li Vm mo. gL: do IA
jUY ni, m. mi: tA. mo nyi: KL: Ti KL: kw l **de:l** bA0 m V
lo= “de:l go IE ny nu w tA gL l Vo= hw l go IE ny nu
w hw mL0 Vo= k KL: i’l go IE ny nu w tA Pu gL: l Vo= a
l io bA ny de: su V T po de: mL0Vo= hw su0 mi hw mL0
Vo= k KL: i; su tA ny Pu gL: l Vo= nu w kw m Ti ro tA yi
R le p p de: l ny yi tA B Ci gL:0 l? Vw. de: l ny yi tA Ju
gL:0 l? nu w ny Fo VL V si nu w R nE bu tA ji0 m IA; xu
gL: ku0 nyl mu kw kw ty, m nu w b, b: n:l nu w gL: ku0
m sL. m: Fi yi tA de: su tA ji0 m IA; xu gL: l Vo m: V

l?” (m 7:7-11;)= fai y-ku 4: 2; kwl “*nu w: m: mL0 m ny wu-s tA m: de: nyi V lo=*”

ro: w: Ku L; de: TA:l ro: nU0 m wu-s tA de: TAl ro: jUY ni, ny R nE R le be ye n, m V lo= nu m: d m: s:l de: m: CUI m: w ny m: Ju kDI bA w le jUY ni, rE: m: CU= wu-s tA go xU: ye gL: lAl TE xU: ye gL: lA bA w lel ro: fi du0 le be ye m: CU= nu jUY ni, TE lEo xU: rE: m: yA;= go lE V mi R nE R le be jUY ni, rE: yA;0 lo= R nE R ny yi. b, b tA jUY0 m ny PY biY Vo= yi b, b yi tA a li ni, nU m be yi de: TA: gL: su V m yi ni, m kw jUY TLY F, lo= yi go m le be To L: kwl wu-s ny ro bE L: a jU: lES j: gL: t lo= ro: m: de: hL. TA: kw0 lel ro a xU: nU0 m tA yi sD0 lo= a lio bA ny ro tA yi j mo KL: gL: kDo= yi j mo KL: TE m ny ji-su ye-su nAS kw V lo= wu-s j mo KL: ny a my Ci jo0 mil a jU: lES ji-su nAS kw V lo” (2lE 1:20;)= “TE lE PyE; l fil” bA0 m yi. m. mi: nyl *bA t m le be PyE; l Vol* bA0 m V lo= ro: de:0 m le be ji-su nAS kw mLY0 Vol bA0 m V lo= ro: jUY ni, kw be de:0 nyl wu-s ny a TA: mi n n, gL: su V lo= “*nu w: w: Ku si a xU: de:0 mi jUY0 nyi mL0 Vo*” (m 21:22;)=

3. nu jUY0 m jUY ni, a xU: Vm ni, wu: wu: le mo. gL: do lA

rDn.0 m yi ji gu nyl *nu L: PyE; l fi0 lo= nu mD nD, kw* be x. TE do l m ny nu jUY ni, kw be V lo= nu ni, m kw yi

go IE jUY0 m kw be x. TEY do I m V lo= “a lio bA ny ni, m le jUY0 nyil ji xy m cy, mL sil mD nD, le rDn.0 m kw be cyu, mL0 m V lo” (ro 10:10;)= ro: mD nD, kw be x. TE do I m a jU: nyl ro: ni, m kw be V lo= ro: ni, m kw be jUY0 m V sil ro: jUY0 m jUY ni, a xU: V m mo. gL: do I m ny ro x. TE0 m kw be mo. gL: do I m V lo= (a nE kw m fi du bu yi w: a m tA jUY0 m jUY ni, mo. gL: do I m ny yi w: x. TE0 m kw be V lo=)

m-Ko 11:23; kw bA0 m TE m n:l ro x. TE0 m V ny ro: rDn.0 m be ro: de:0 m le be Ku ru mL0 m TE m tA mo. yi k. cU cU jo jo TE nyi: xU: tA bA t m V lo= “Vw nu w tA tE, tE0 be bA gL: nyil a m V mi w ci TE Ti: ci tAI TE kw be cU. je sil yi lu be kw Fe dU: le l bA sil yi ni, m kw m: dU: j my: TA: nl yi bA0 m le be PyE; I Vo=” yi go IE V TA: n:l ro: bA0 m le bel ro: rDn.0 m le be Ku ru mL0 Vol bA0 m TE m n:l si xy To L: kw yi k cU jo jo le bA t m V lo (m 10:32-33; 1Ti 6:12-13; y 1:6-7; Ko 11:22-24;)=

ro hw. Ci du nyl jUY ni, jo0 lo l bA si dU: j: my: TA: n: ro: de: m a xU:0 mi m: mL= ro: rDn.0 m jUY ni, kw dU: j: my: TA: n:l nu de: KL:l hw KL: ny j: x. m wH Ti: wo: kw wuY le m le be nu li, je m: b l= “ nu mD nD, kw m bA KL: le nu tA wuY leo= nu mD nD, ku. jiY kw m Vo: le nu tA ruY t.o” (Vo 6:2;)=

Q *yi pL*. be *tE,0 m* TE nyi: xU: m nyi: ku. cS kw m: xE. IA:
Ko du jo0 lo=

yi pL. nyl ro: cE, kw to, zo n k, lo= Ti ro li Ti: ro tA
to, zo0 m m: xE.0 m jo0 lo= tE,0 m TE m nyl wu-s le
ro: to, zo: n k, m yi pL. tA m. gL: l m V lo=
1983 Ko; TA:l Vw be Vw vi si m nyi: xU. nyl a-si-y mU:
be yu-ro; mU: kw je si L; do xE, do: m. co je0 lo= v b s
m Ci co je sil IH-do be e-gD-l mU: kw l: Ci l TA:l IH-d
lo PE kw m we R yi; t gu kw yi; t0 lo= s gL Ti: nyi bE L:
yi t PU: m: jo le nyil vi Ku: kw j, n. dL: Ju0 lo= Vw Pu
kL gu **ptl** kw rE: lo; le n Ci kLH t m jo0 m pL. dul go m
l-d lo PE Pu Fo: vi kw kL gL: Ju l n, m V lo= go TA: Pu
Fo: vi ny fi. kD n, m 5 nyi Ci0 le jo0 m tA sD. Ieo= a mL0
le be m: k,= ye x. du jo0 lo= go IE nyi Pu Fo: vi m: pi.
le mi: TA: 5 nyi Ci kw ru mL n, m Vw a li ye do? su mU:
su loH kw ty, PU: z: PU: m: jo ny a li ye?= go TA: kw
ny a.t.m m: do l se: nyi a mL le be m: s= wu-s ny ro tA
ye j su V lo= su mU: su lo kwl mi nA Ti: bL: Ci L:0 m mU:
kw Vw tA ye j b l, l?

go IE V mi Vw m: j: x= IH-do mU: kw ty su nyi: ro tA
Vw sD.0 lo= kuD; myE: ye su gw jE j mH new zealand
kw ty, lo= Vw yi tA Ku nyi V mil n: nyi (holiday) V m
pL du m: d: to, gL: l= nE. bA; Ti ro m tA Ku0 mi phone m:
rE: l m pL. du x. TE m: w= fai scotland kw ty, m m. mi:
so Co: PA, Ti ro jo lo= yi tA KuH nyi kD V mi phone nH
b; j IA: Ko cE, m jo le bD= yi xU; Ti: m p kD m xE0 lo=

go TA: ny Vw ni, m kw j: x. du dU: I be k, lo= Vw a li
ye du V I? z: du bE L: ny lo; Vol go IE V mi yi; t PU: m:
jo=

we R yi t gu yi hw. P: tA m: x TE hL. TA: kwI Vw vi si m
tA x. TE si TE IE bA gLo= “wu-s ro tA a le j: gL:0 m ny
Vw m: sD.= go IE V mi nyi mi Ti: mL: KL; ny TE kw ty, se:
IA” bA kDo= Vw x. TE KL: ny wu-s bA KL: tA ho, le0 bD=
“nu w rE: yA;0 m a jU: yi boY F, tA Co si gL: I Vo” bA
KL: go Ti: KL: tA ho, le0 bD= Vw bA KL: nyl wu-s ro tA
j: gL: j I Vol be bA kD0 m go Ti KL: tA zA; le bD= a my,
hw, ro nyl ro de: KL: tA wu-s a li d: to, gL: I V sD?I
a TA: V sD?I ro *jUYO m* ny wu-s ye to; V sD?I m: ye
to; V sD? be dU: j my: m go Ti: KL: Vo= *yi pL*. nyl Vw
PuH m: lo; le si yi; t gu PU: m: jo0 m V lo= *tE,0 m* nyl
Vw to, zo m xUY wuY yi pL. TE m tA wu-s j mo t m le
be yi cU cU ye j I Vol bA0 m tA miY le, si v IE m: bo be
kD le m V lo= Vw jUY ni, cU cU jo0 bD0 nyl we R yi t
gu vi jU: su lel m: CUI bA si ty, fi I se: Vol m: V I? m:
V= go m0 mi m: V se= wu-s ny ro cE, a jU: tA xH j b I
Vo= a lio bA ny Vw jUY ni, ny w: nyi su nAS kw V lo=
we R vi jU: si: P: nAS kw m: V= a lio bA ny Vw rE: j ty,
m ny w: nyi gu le su wu-s V lo= vi jU: P: I Fo m: V= nE.
bA; I: Fo Ti ro ro0 mi: m: V= Ti: xU: xU:0 mi m: V= PyE: I
m xU: wuY tA T: lo.= wu-s tA my tE, lo.= wu-s ro tA
gL: j mo0 m tA hw. Ci: t= yi ye j kD0 m tA nu T: mi le=

Vw nu nyi: xU. su w: Ku doY le nyl nA. KwH Ti: f. kw
 yA; je sil we R vi jU: P: tAI “Vw nu PuH xUH a ti k. m:
 Ko nyil Pu m: Ku ru mL T po. TE kw ty, m: b II be bA n,
 m yA; je0 lo= go TA: I co fi Ti: m KL: kw yi. d: m To: L:
 fo, bo t m mo leo= “a Ii Ti ko, kw ty, su V mi mi. TA: kw
 Ie PuH bLY I n k, Iol” be bo t lo= Vw ny jUY ni, jo jo
 lel ni, wu: wu: le we R vi jU: P: tA PuH k. m: Ko0 m yi
 pL. bA gL: kDo= go TA: yi ny Vw tA x TE I sil Pu Fo vi
 kw lo. ny, m: CU= Ti: jwS be Ti kw we R vi kw kL I n VI
 be bA gL: I Ho= yi m. gL: do le nyl fai Ti: KL: x. TE I sil
 sD. Ie du jU: k Py: bo t m tA m: Co Col a li bA gL: I
 Iol bA nyl “nu w: Pu mL Y le Ti nyi kw Ci yi go IE ty,
 Ti: g; Vol Pu mL le TA: sil bLY I Ci0 lo”I be TE IE bA
 gL: I lo=
 dU: j: mL mL be wu-s ye j m sD. Ie du mo. gL: do IH o=
 wu-s tA hw m kwI de:0 m kwI v IE bo0 m nAS kwI yi
 bo F, m rE: CE tA Co si hw mL leo= cU cU bA ny Vw wu-
 s tA v IE0 m le m: V se: I yi xE, pA, mL lel yi tA sD. TiH
 Ie kw Ci jUY ni, wu: I n k, m V lo= wu-s ny Vw tA ye j
 su Ti ro Vol be Vw sD.0 m be Ti: IeSI jUY ni, jo nA0
 lo= jUY ni, ny v IE bo0 m V lo= wu-s yi tL jE: tA ro:
 my sL: Ie m: mo se: V mi v IE bo0 m V lo= TE kw Ti: KL:
 bA ni, xU0 m nyl “wu-s ny ro tA nyi lo. j su V lo= ro
 yi tA v IE m: bo be kD le TA: V mil yi ny a TA: mi v IE
 bo0 lo= I Fo Ti bE bA nyl I o. mo TA: si jUY b I Iol (I o.

mo k. nA kw jUY ni,) bA lo= Vw bA nyl jUY kD k. nA lo.
 mo0 lo= (To L: kw jUY ni, ny m: mo se: m V lo)=
 ro: jUY ni, kwl R, mL0 m ny a KL. yoV, cU0 m V sil hw.
 le0 m jUY ni, TE m n: wu-s yi j mo KL: kw m L: R xE, R ro
 mL0 m V lo=(yo-be jUY ni,) ro: jUY ni, kw to, zo mL kD
 m kw be yi jiY gu ny wu-s ny ro: rE: yA;0 m fi kw ye j
 su V m jUY0 m sD. j mo j du be dU: j: CU du jo0 lo=

a KL. yoV, cU0 m ro: v IE su bu bE L: Ti KL: nyl mu gw
 To L: 78: 40-42; kw V lo= yi-sD-le bu dU: do0 m vy; nyi
 kwl li Ci mU: kw PyE; kD0 m xU: wuY m. gL: t lo= “yi w:
 ny li Ci mU: kw yi tA Po, to, sil hL: ci mU: kw yi tA ni,
 m x le fi0 m a my, hw, ye kDo= Ti: hw, k. nA. Ti: hw, fui
 ye sil yi-sD-le bu si: xy su tA ni, m x. le fio= yi w:
 nyi0 m le nyi. Ri su IA PA, kw be yi w tA xu, kD m vy;
 nyi tA0 mi yi w: m: dU: j t=”

cU. t du nyl yi-sD-le bu li Ci mU: kw Ti: hw. k. nA. Ti:
 hw, si xy su wu-s tA ni, m x. le fi0 m V lo= ro: V mi yi
 w: le bel ro: pL. du wu-s ni, m x le m jo0 lo= TE kw bA
 gL: l m nAS kwl Fo R ny wu-s ye j m tA m: dU: j: Ci l =
 mi li, su bA t lo= “dU: j: Ci l” TE Ti KL: tA ro: j; zi;0 m
 nAS kwl ko. kD0 m kw PyE; kD0 m tA ro: wu. nD. kw cU,
 tA, l sil dU: j m tA bA0 lo= vi-bE-ru Vo: kwl dU: j: CU
 du TE Ti: KL: tA “zakar” bA0 lo= yi. m. mi: s Ju. jo0 lo=
 TE s Ju. a jU: tA cU cU m: j; zi; w le m jo0 lo=

1) nu ni, m kw tA, dU: I si go m tA dU: j0 m

2) nu dU: j t m tA, do I si x. TE do I m

3) nu Io. mo kDI to, zo: kD m tA cU. mL0 m

Io nyil yi-sD-Ie vi Ko pai be nE. bA; m pai: ye0 TA: I
yi w ni, m kw a TA: mi cU. mL du jo0 Io= pai: ye0 TA:
a lio xU dU: j CU du jo0 I? yi w: tA wu-s cyu, kD m
myE: tA dU: j Ci0 Io= pai TE my m nyl wu-s ny w: nyi
su V si yi w tA cyu, j ye j su V m tA dU: j: CU du pai:
V Io=

wu-s yi myE: tA ro ch PyEH m kw be wu-s yi myEH do:
ro: kw be do I0 Io= TE m kw be ro: yi nAS kw jUY ni,
sA; wu: I m V Io= wu-s ro bE L: ji0 m ye gL: kD m tA
dU: j: si sD. jo mo j bD0 TA: nyl ro bE L: mi: TA: si kw
ji0 m yi sL: dE; m si, zi Ie be PyE; I Vo= nu ny sD. j mo
j du m: jo0 nyl Ti: ro ro kw be jo n, m sA; TU; myE:
ye n k, Io= gL:0 m V I: ? ye j m V I? TE m ny nu jUY ni,
tA xy, zL wu: I du V Io= “yi w: ny a ro R xU: kw bel
yi bE L: sD. j mo j KL: kw be s-dA tA hw. Ieo= a lio
bA ny yi w: n: ci Cy: sA; my tA m: k, b bl xUY ko pU si
ye-su bE L: sD. j mo j0 I0” (mo 12:11;)= Io, ye m jU,
kw ro: ny s-dA tA hw. Ie m TE m nyl a-ro R xU: be
sD. j mo j m kw be V Io= go IE nyi a-ro R ye kD0 m tA
nu dU: j: CU0 I? cU. mL0 I? yi-sD-Ie bu0 Ie be miY Ii,
su ye bD0 nyl sD. j mo j m: b I=

TE kw hw. Ci: du Ti: m nyl ro: ye kD m ji0 m xU. xU. kD
 bD0 ny ji0 m yi. sL: dE; I Vo= go TA: ji0 m yi sL: w z:
 Vo= m: ji0 m xU. xU. kD bD0 nyl m: ji0 m yi sL: dE; I
 sil m: ji0 m yi sL: h; z: w Vo= wu-s ny ro tA ji0 m yi
 sL: a my, dE; fi ni, xU0 lo= ji0 m yi sL: w z: n, m bA ty,
 lo= wu-s yi ye kD0 m myE: a jU: ny ro bE L: jio xU:0
 le Vol be ro: yi tA v IE bo sil sD. j mo j su ye0 nyl
 ro: RL be mi: TA si m RL bE L: L; jo xE, jo dul hw. le
 du mL0 Vo=

nu ny yi tA rDn.0 m kwI sD. j mo j m kwI fai nu xU:
 wuY wu-s tA bA gL:0 m kwI yi bA KL: tA m: ho, le bD0
 nyl jUY ni, de: KL: bA KL: m: V= go IE nyi m: PyE; I=
 vi-li Vo: kw “rDn.” TE Ti: KL: tA “*homologeo*” bA0 lo=
 yi m. mi: Ti: leS w: le ho, le m tA bA0 lo= rDn.0 m ny
 ho, le w: le m bA KL: V lo= yi tA rDn.0 ny yi bA KL:
 kw ho, le n k, lo= tAVo:l Vw ju: fi. nY d le n m w: Ku
 V mil m: d leI Vw Vo lo. m ny nY TE m dY le n, m V
 lo= a li k, nyi Vo lo. m le be m: d le l?= nu jUY ni, be
 Ti: CoY rDn.0 m kw wu-s yi bA KL: tA m: ho, le m pL.
 du V lo= yi bA KL: bA t m nyl “*yi buY jU: le m kw be
 ro: nY dY le mLø*” (s 53:5;)= lo. do l ny Vo: F, m mo0
 lo= ro: jUY ni, nAS kw ro: yi tA v IE bo0 m kwI yi tA
 rDn.0 m kw Vo: F, m lo. do l, lo= ye-su le m. gL: l m
 kw ro: w: Ku0 nyl “*mLY kDoI be jUY*” (Ko 11:24;)= yi
 bA0 m nAS kwI “*T: dU: j my:*”I ro de:0 m gL: Ju IH ol

V ny mL kDoI be jUY n k, loI bA0 lo= ro a TA: TA: ye
 c:0 ml ye Ci:0 m rDn.0 m TE m ny TA: si Ti tE, R kw le
 k, lo= nA. nA. Ti: tE, kw rDn. m: b l= mLY kDo be rDn.
 m: b l= a xU: pL. du bA nyI m: mL se: m pL. du V lo=
 go IE nyil m: mL: se: V mi mL kDoI be nu jUY ni, kw
 rDn. b l n k, VI bA0 lo= go IE rDn. b l m jUY ni, ny
 wu-s bA KL: tA ho, le si ro: de: m le be mLY0 VoI bA0
 m V lo=

ye-su ji-su ny cU cU a nyil nyi. nyil be s gw yi Ti:
 leS VoI ro bE L:l ro: yi CUI ro de:0 m a jU: kw ye j
 ty,0 lo= yi bA KL: tA Co sil de:0 nyI ro: de:0 KL tA
 nY n, gL0 Vo=

4) nu jUY ni, myE: ye do IA

“ye0 m myE: m: jo0 m jUY ni, ny xUY F, lo” (y 2:17;)= a
 xU: tA bA ty, l? TE IE bA0 mi m: Fo, le= nu jUY0 m le
 be ye do l m m: jo0 ny xUY F, m jUY ni, V lo= jUY ni,
 jo0 ny jUY ni, tA w: m myE: ye do l ji: jo0 lo= nu bA0
 m le be ye do l n k,= nu bA0 m le be ye do l m ny jUY
 ni, jo0 m mo. gL: do l m V lo= TE m ny jUY ni, nAS kw
 d: to, si ye do l m jo0 m tA bA0 m V lo= nu bA0 m le be
 m: ye do l bD0 nyI nu jUY ni, m: jo0 m sD. le du V lo=
 lo. nyi! m-Ko 2:1-5; kwI “yi w: jUY ni, jo0 m tA ye-su
 lo. mo0 lo”= yi w: a my kw Ci jUY ni, jo0 m tA ye-su
 lo. mo leo= fai ny go kw ty, su bu0 mi lo. mo leo= a

xU: kw be mo. gL: do I I? bA0 nyl ye0 m myE: kw be
 mo. gL: do I Io= dU: j nyi nyl yi Co: PA, bu yi tA a KL.
 ni, nUY si ro: a li ye nA I? a li V mi ye-su ty, kw pE.
 Ci ye ny ro: Co, PA, nY d le VoI be bA si tA, I0 mi
 ye-su tA zi w m: d bL= go IE V mi yi w: ni, m m: jyI ye-
 su tA m: zi w ny m: Ju kD= vi wu. dU kw pE. dA je n, m
 Ko: jE j: gL:I Ci RY j: gL: nyil su vi pi. t m V. Ju kD si
 ye-su ty, kw FeY yA; Ju I Io= su vi wu. dU V. kD nyl
 xy, pE gL: n kD le bD0 Vo= TE Ti zu m jUY ni, ny a Iio
 xU: V I? nE. bA; su jUY ni,0 be m: xE.0 m Io. do I Io=
 ro: bE L: hw. Ci du jo0 Io= jUY ni, nAS kw k. m: Ko m
 ye-su tA ziH n, m ye x. du0 le be KL: IL du to, zo: TA:
 ni, m jy le ku0 Io= TE Ti ho: m ny ye-su tA m: mo w T
 po. k. nA. si m: Po0 m jUY ni, jo0 m tA Io. do I Io=

hL. TA: Vw ny x. TE; du yi. jaV; xy, pE P: Vo= v IE I k.
 nA kw 1 Ko; Ci ye kD0= go TA: si P: myE: ye n, mI Vw
 tA si P: Ku m sA; cy, w leo= go IE V mi so vi d: m kw a
 li Ti: xU: hL. TA: so n k, m0 mi cy, m: n nyil yi go IE x.
 TE jaV; xy, pEH myE: kw ye ty Io= Vw ny x. TE jaV;
 jyY le si Vw ty, kw I0 TA:I jaV; yi si P: tA IA: xU sD.
 j mo j gL0 m ye0 Io= Ti: nyi jo0 TAI Fo p. R Ti ro be a
 KL. x TE IA: Ko w0 leo= yi bA Po, gL: I nyl Vw ny ji su
 si R V sil myE: j P: Ti ro V Io= go dE ti, Ku zi Fo kw
 rE: j ty,0 Iol be bA gL: I0 Io= Vw0 mi yi tA Po, gL: sil
 Vw tA0 mi si P: myE: ye n, m ni, m k, KL: Pu gL: I0 Io=

Vw bA nyl oral roberts so vi d: m kw soH n, m dU: j
 ty, loI be bA gL:o= TE Ti: jU, kw ny hw Pu mU: so vi
 d: m kw so su a KL. jo0 lo= go kw so w su0 le myE: P
 bi ye k. Ko0 m To L: mL0 lo= yi le sD j mo j m nAS kw
 ko kD m 20 Ko; Ci kw yi to, zo kD0 m oral robert IA:
 PA, kw nY xy, d le m bA gL: l, lo= go IE sil go dE ti,
 Ku zi Fo ny sD. le duI be dU: j mLY du nyl a mL ro: RL
 kw m: joI ko. jeo be bA gL: l0 lo= fai t-m-Ju diY su d
 le0 m be bU; mU nY jo su dY le0 m a my, jo0 m tA t, xU
 (t.v) kw co. V mi sD. j mo j du jo0 m tA bA gL: l lo=
 Ti: hw. jo0 TA: yi V mi nY Py: to, zo: si m. P: d m Oral
 Roberts zi; du Ti: m jo0 m do: p j: nyi yi V mi w: Ku de:
 n, m je0 lo= yi mo do xU. m: Ku nyi yi vi si m tA xU. fi
 sil 1200km L:0 m kw miami florida kw je0 lo= go kw Ci
 ye ny nY su Py: su yi tu m: Fi zi; F, lo= m. P: d: m oral
 roberts le w: Ku gL:0 m kw be dY le su a my, jo0 leo=
 l: Fo Ti ro sD. j mo j m nyl nyi mi nY d le0 m m: mL se:
 su ny s gL: Ti: nyi kw zi; lAl bA0 lo= go TA: yi go IE
 a my, ro zi; l m jo0 lo= s nyi Ti: nyi m mL; KL; kw yi ci
 Cy V mi dY leo bA0 lo=
 yi w: to, zo0 m kw bel ro: bE L: hw. Ci du be so ru du
 jo0 lo= Ti: hw. hw. nY d le mL n, m bE L:l vi wu. dU V.
 kw Ci ye n kD le0 m jo ku0 lo= V ny 1200km L:0 m kw
 mo do xU. kw Cil ye n k, m0 mi jo0 lo= go KL Ci ye n m:
 kD le m mi jo0 lo= TE m ny ro: jUY ni, nAS kw m VoY lo
 du kw be ye do l m myE: V lo= jUY ni, kw be Vo lo. si

sA; TU; do I m myE: V lo= “jUY ni, ny Vo lo.0 m v IE
 bo du V sil m: mo se: m yi. k. cU V lo” (vi 11:1;)= yi. nY
 Py: jo0 V mil yi vi si m be yi nyi: xU. su nyi: s nyi mo
 do xU. sil zi; du kw je0 m TE m n:l jUY ni, kw be Vo=
 go kw Ci ye TA:l yi wu. Ti: nyi kw nY d le n, m w: Ku
 gL: I m kw yi nY Py: m: d le V mil ni, m m: jyI fai Ti:
 nyi V mi yi go IE ty, sil jUY ni, jo jo be sA: lu: zi; du
 kw t mL0 m le m: Fil nY d le0 m tA lo. mo w m be wu-s
 bA KL: tA p j: w le m kw be yi nAS kw w zi jUY ni, wu:
 I lo= ro: V mi yi to, zo0 m le bel ro: w: Ku KL: tA ni,
 F, m: PyE; I TA: ni, m jy du m: VI be so ru du jo0 lo=

mL v zA; I Vol be nu jUY0 nyI Ko, ji: yA; s V ny mo, g:
 bu FL: j: gL: si tA, t n, k, loI m: V I? = ye myE: ny jUY
 ni, tA CoY F0 lo= TA: si kw bA t m ch mi: kwI yi w:
 jUY0 m jUY ni, myE: tA lo. mo leo= yi w: jUY ni, be
 myE: Ti: leS ye do I nyi yi w nY du dY le mL leo= nyi
 nyi nu jUY ni, ny a xU: kw be lo. do I du V I? = nu jUY
 ni, ny lo; n Ci jo0 I? = ye do I kw Ci jo0 I? = ye-su leI
 jUY ni, tA mo. a li bA t I? = yi Co: PA, bu tA a li bA gL:
 I? = yi bA0 m le be nu jUY ni, nAS kw sD. j mo j du jo0
 I? V ny jUY m: d m bA KL: V I?

R nE bu Fi; ro TAI Vw tA I sil “b, b Vw nu tA yi jy k:
 ny gu kw ho: je gL: IA”I bA0 TA:l Vw leI V IAI Vw
 myE: TE m ye do le TA: ho: je0 Vol be Po, gL: kD mL:

TAI R nE bu nyl yiY j y k: ny, du LY R a jU: k; be j:
 gL: sil k, KL: du kw lo. ty, lo= Vw j mo KL: gL: t m tA
 yi w: sD.0 m pL. duI Vw V mi m: ho: je m: dI ho: je n k,
 lo= yi w: tA ho: je I VoI be yi w: jUY0 m le be j: gL:0
 m myE: ye do I bD= yi go m le bel ro: V mi wu-s tA
 jUY sil yi j mo KL: tA v IE bo ku. su V TA: n: go R nE R
 bu0 le be Vo= Fo R: n: Ti hw, hw, j mo t V mi Po,0 m jo0
 lo= wu-s n: Fo R le be m: k,= I Fo sL. m: Fi v IE bo d, m
 V lo= yi bA kD ny m: Po,= yi bA kD ny ye do I Vo (p
 23:19;)=

TA: si kw bA kD0m nAS kwI IH-do (London) lo PE we R;
 vi kw ty, TA: m ch mi kwI yi. pL. 3 xU: tA mo. bA kDo=
 jUY ni, kw be v b s m Ci dU: do kDo= Vw vi si m be Ti:
 CoS hw Pu mU: K-Ii-Jo-ni-y (california) Ti: mi nA IES
 L; do xE, do yi ceY myE: ye tL. kw ye kDo= wu-s yi ni,
 Pu si Vw nu tA L; do xE, do a-si-y mU: kw m. co je0 m
 nAS kw Fo xU: Fo jel Fo li: w: li tA0 mi a my, so mL si
 m. kDo= yi go m nAS kw si P: le L; do xE, do: mi: vi sA;
 cE, Ti: m mA-se-ko (mexico) kw xy, tL mL leo= fai yi
 go IE mi nA TE Ti: sL: tA m. co je n, m dU: j FL, kDo= jE
 vi IA; m; To: L: wuY nH k,= fai yi xU; Ti: hw, v b s m bE
 L: rE: du Pu m: lo;= a-si-y mU: be yu-ro; mU: kw m. coH
 je n k,= KL IL: du Ti: m nyl rE: du Pu xUH m: lo; be k, m
 kw je n, m vy; nyi fe, kD m Vo= go IE nyi Pu tiH gL: su
 jo I n, m Ku zi Fo kw je si m. mi: ch gL: je V mi PuH m:

L: Co l= go TA: Vw nu ci Cy: Ku zi Fo kw l: je n, m dU:
 j ty, TA:l m: l: je se: mi. TA: Ti: mL; KL; kwI *Ti ro li Ti*
ro Vw nu tA nY nyi sil nu w: j gu PU: w le wHi? be nY
nyi l, lo= go TA: Vw nu lel Pu m: jol m: bAl m: Ci l
se:l m: w sel be Po, gL:o= Vw nu ny Pu w l gu yi pL.
 m: jo= go IE V mil a-si-y mU: be yu-ro; mU: su Vw nu
 tA lo. ny, ty, lol be wu-s kw be bA KL: Ci l nyil Vw
 nu: nyl jE vi zL: To: L V mi wuY kDo= v IE bo ni, a ti
 RS kw bel mi: TA: si wu-s yi v IE bo ni, d: m tA lo. mo
 w n, ml Vw nu ny gw: duI dE; duI LY R; a jU: j: gL: si
 v b s m je n, m dU: j: FD, kDo= nA; nA tu l nyl jE-vi n:
 gu kw je n, m 5 PA; le jo0 lo= Vw vi si m tA0 mi bA gL:
 kDo= TE 5 dolor ny a li V mi jE vi n: gu kw je Ci ye m:
 d= a li ye se! ro: Pu a jU: lo; le n m: jol go IE V mil
 Vw nyi: xU. a li ye0 lol bA nyl lAl “ro: yi. b: kw nA;
 z z: je sil ro: jUY ni, nAS kw Pu a my, jo0 w le dU: j t
 lAl bA si je kDo= go TA: Vw nAS kw 3 xU: dU: j l lo=
 1) ro: de:0 m le be mo; lo m: ko. je se: TA0 lel wu-s
 le ro tA d: to, gL: l Vol be jUY0 lAl v IE bo lA bA0
 m=
 2) ro rE: yA; m be Ti; leS jUY ni, jo si ye do l m=
 3) wu-s ny ye j su V m tA a TA: mi dU: j Ci si yi tA v
 IE bo bD0 nyl yi ro: rE: yA;0 m lu: gL: l Vo=
 TE m nAS kw Vw nu Pu xU gu le m fi kw Vw nu tA wu-
 s yi lu: gL: l m Ko, ru mL leo= TE m ny l-d (London)
 kw v b s m ty, kD TA: to, zo: mL0 m V lo=

yi. hL. R m tA v IE bo0 m TE m ny cUH t m jUY ni, sA: w:
 V sil go yi hL. R m kw be wu: I si yi. d: m tA mi v IE bo
 d, m PyE; I lo= wu-s tA ro v IE0 m kwI yi hL. R m tA v
 IE bo nyl yi. d: m tA0 mi v IE bo b I m V lo= ro: jUY
 ni, kwI yi. hL. R m tA le jUY m: b I si. yi d: m tA VoH
 lo. si wu-s tA hw de: ty, lo=
 Vw jUY ni, wu. tu m nAS kw so zi; du Ti m kw je n, m
 myEH bo PU: 20 PA; R tA v IE bo ty, lo= wu-s gl: I m
 TE \$20 PA; TA: si kw jUY ni, jo n, m ye x.0 lo= 20 PA;
 rE: n, m v IE m: bo be k, lo= Ti: Ko; ko. je kD nyl
 \$100,000 PA; tA rE: n, m v IE bo b I, lo= go m kw be w:
 Ku vi xy, wu. tu0 lo= wu-s le bA0 nyl Vw tA v IE bol
 TE m TA: si0 mil nu xy, ty, m w: Ku vi bE L: V mi lu: gl:
 I Vol bA0 m tA cy, w leo= wu-s ro: tA bA gl: t m le
 be nu ye0 m a xU: V mi jUY si yi tA v IE bo= yi. hL. R
 kw be wu. tu0 m kw jUY ni, T: ro= m: mL xU0 ny yi d: m
 kw v IE bo su PyE; I Vo= R nE R wu. tu0 m kw yi hL. R
 m Ci To; kw be wu. tu0 lo= m: mL xUY nyl a R R be yi.
 d: m Ci; To; kw je b I sil tL, je b I su PyE; I m le bel
 ro: jUY ni, V mil yi. hL. R m kw be wu. tu0 m V lo= m:
 mL xUH nyl jUY ni, cE, kw v IE bo su PyE; I si jUY ni,
 kw be j xE: suI jUY ni, kw tL, hw. le su PyE; I Vol be
 nu cU. t!= a-b-l-v ny jUY ni, j gu xE: su Ti ro V sil
 jUY ni, b, b V lo= a-b-l-v n: m: mo nyi0 ml m: je nyi m
 mU: kwI jUY ni, kw be j gu xE:0 lo= Ti nyi bE L: Ti: nyi

z: du wu-s gL: I VoI be bA t0 lo= nu jUY0 I?= TE m ny
jUY ni, yi hL. R Ti m V se: lo= TE m TA: si lu: gL: su
wu-s V m tA jUY nA0 lo=

5. nu rDn.0 m jUY ni, tA TLY TLY le ru t

Ti: hw. hw, ro: jUY ni, jo0 loI be dU: j si wu-s tA hw
de:0 m le ye0 lo= wu-s j mo KL: tA mLY n, m sA; TU;0
lo= v IE bo ni, I jUY ni, ny yi j mo KL: tA ho, le fi m: b
l= yi go IE V nyi jUY ni, sA; b: du jo sil to, zo: I m jU,
kw dU: j: my duI Po, je Po, I k, m jUY ni, kD le0 lo=
a xU: pL. duI m: PyE; I, I? bA nyl d: wu. kw wu-s tA
rDn.0 m jUY ni, kw m: zA; le m kw be V lo= m: mL0 m ny
jUY ni, ve; gu yi wu. Ti: To; tA lo. Ko je m kw be V lo=
wu-s bA KL: tA m: ve; TLY F, m kw be jUY ni, ve; gu kw
ve; F, m: b l= a xU: pL. du V I! yi jUY ni, Ti: bL: ny wu-s
yi j mo KL: tA VoY F, I Ti: bL: ny mo d, lo xU: TA: si kw
VoY F, m kw be V lo= TE IEo xU: jUY ni, nyl j: x. m jo0
lo= nY Py: to, zo I TAI R nyi du to, zo: I TA: j: x. m
kw be w zi sA; b du jo0 lo= fai dU: j: my: m jo0 lo= TE
IEo xU: jUY ni, ny Po, je Po, I: k, m jUY ni, V lo=
TA: si kw ch mi: tA lo. nyil Fo R le Vw nu tAI “nu w:
j-gu PU: jo0 I? bA I TAI Vw nu a li Po, gL:0 I? bA0 nyl
“m: joI be m: Po, gL:= “m: Ci I se” be Po, gL:0 lo= “go
m le m: Fil ro: nym: L, IU le leI ro: rDn.0 m VoH lo.
du tA ny, t IA= a lio bA ny gL: j mo su go Ti ro n: v IE
bo0 m V lo” (vi 10:23;)= m-Ko To L: 11: 12, kw ye-su le

ro tA bA t m le be ro: w: Ku0 TA: jUY ni, jo n k, lo=
ro: a xU: de: V mi mLY leol be jUY ny mLY Vol be ro:
sD. n k, lo= TE m ny yi j mo KL: tA v IE bo si rDn.0 m V
lo= ro: jUY ni, nAS kw m: jo m: d m Ti: xU: nyl mLY kDo
be v IE bo bo le rDn. n k, m Ti: xU: Vo=

hw. Ci: tI wu-s bA KL: ny tE,0 m V lo= k. m: Ko: m yi.
pL. be tE,0 m TE nyi: xU: m: xE, IA: Ko= “PyE; F, m yi pL.
cUH nyl Vw PuH m: jo nyi a li ye m: n k, m= tE,0 m TE m
nyl wu-s le Vw tA ye j I Vo= yi bo F, m byE; IE; m
myE: do tA Co si gL: I Vol bA0 m V lo= k. m: Ko: m yi
pL. ny Ti: p, R le Vo= Vw Pu m: joI Pu rE: yA; ty, V mil
tE,0 m TE m ny Vw wu-s le go Ti: jU, kw L: Co I fi m V
lo= ro: jUY ni, TE m ny tE,0 m wu-s bA KL: kw jo0 m V
sil k. m: Ko:0 m yi pL. TA: si a KL. w: nyi0 m V lo=

yo-v To L: 9 TE kw my tL Ti: ro ny yi de: kD mL; TE; ni,
F, be m: dY le= yi ny je si si-lo yiY bE kw Fi: kD k. nA.
yi; I TA: si0 lel yi my sL: nyi moY I0 lo= fai t m Ju. diY
su 10 ro V mil yi w: ye-su tA de: w le mL; TE; m: d lel
ye-su lel “nu w: go dE: dY le m je mo. gL: ye” bA0 lo=
d li. m: d le se:! yi. m. mi ny “dY leo be jU” go Ti KL:
Vo= m: d le se: V mil jUY ni, j gu xE: n, m ye-su bA0 m
le be v IE bo sil yi w: go dE: mo. gL: n, m je kD ny j gu
Ti: TE kw dY leo (lu 17:12-14;)= fai a-b-l-v nyi: xU. V
mi wu-s yi j mo KL: kw bA t m le be v IE bo si a my, Ko;

JuH ny, kDo= jUY ni, m: by IeI m: dU: j my:I wu-s j mo
KL: ny v IE bo0 m V IoI be a-b-I-v bu nyi: xU. ny jUY
ni, TLY F, Io= a my, Ko; ko. kD nyl R: Ti ro mLY Ieo= yi
Fi; R IA, R kw be a jU: su bE L: L; jo xE, jo du mLY Ieo
(ro 4:17-21;)=

jUY ni, nAS kw a KL. yoV, cU0 mI yi bA KL: tA j; zi; si
ro ni, m kw m: PyE; I T po. TLY TLY be kLH t n k, Io= ro:
jUY ni, ny wu-s tA VoY F, m V sil yi j mo KL: TE m mLY
Ie n, m bE L: nyl ro w: Ku KL: tA ro: mL Ieol be rDn.
ku0 m be yi j mo KL: tA v IE bo m V Io= TE m nyl jUY
ni, Ie ye do I m V sil PyE; I m V Io=

x mo ni, Ie w: Ku Prayer

wu-s yi j mo KL: jo0 m Ie be Ti: xU: mLY n, m nu w: Ku
TA:I nu w: Ku KL: ny IL. p n k, Io= a TA: w Ku go m bE L:
IeI m: V VI my: nyi ny wu-s tA x. mo0 m w: Ku KL: jo nA0
Io= go TA: si nu ni, Vu0 m tA wu-s n n, gL: si nu nUY0 m yi
gL: I Vo= nu m: mo se: m tA jUY si de: m KL: nyl cU cU yi.
pi, cU Ku ru mLY Ie0 Vo= wu-s d: to, gL: I n, m Ie Vo Io.
si w: Ku0 m TA: sil x. mo ni, Ie w: Ku0 m w zi PU:0 Io= mLY
n, m Ie Vo Io. si w: Ku0 m ny jUY ni, m: jo0 m w: Ku KL: V
Io=

tA Vo:I nu nyl Co, PA, vi kw k, je TAI yi. IeI “nu I-c,
doY0bA? V ny k-JA doY0bA? nY nyi I TA:I nu nyl “k-JA
doH0 Io”I a KL. x mol m: bA0 I?I m: Po, gL I?= x mo KL:

ny gL:0 m TA: sil nY s lo= wu-s nY s m nyl de:0 m KL: go
 KL. m: V= x. mo0 m KL: V lo=
 yi nu tA k-JA li. m: gL: l se: TA:0 le a xU. wu. nyi x. mo
 bA0 l?l yi gL: l Vol be nu sD. leol Ku ru mLY0 Vol be nu
 jUY0 lol m: V l? = yi go m le be wu-s tA ro: L: de:0 TA:l
 hw. Ci n k, lo= ro: w: Ku KL: yi. p j lol be ro: jUY n k,
 lo= ro: ny yi tA x. mo0 m KL: le w: Ku n k, = a lio bA nyl
 yi ny ro bE L: j: gL: si gL: su V lo= go Ti: xU: tA ro: de:
 kD nyl m: Ku ru mL T po. x. mo ty, n k,0 lol bA0 m V lo=
 a li V mi gL: l Vol be jUY n k, lo (Ko 11:24; m 21:22;)=

rDn.0 m Confession

“rDn.” TE Ti: KL: yi. m. mi: nyl fui rDn. m tA0 le m: bA= “V
 ny V lol m: V ny m: V”l be rDn. m tA bA0 lo= rDn.0 m TE
 m ny tE,0 m kw be l lo= tE,0 m le ro: Vo: lel Fo, le m tA
 rDn. do l0 lo= nu sD.0 m tA rDn.0 m ny tE,0 m V lo= nu
 jUY0 m tA rDn. m V lo= ye-su tA sD. le Ti: nyil Vw siH P:
 Vol be rDn.0 m V lo= TE m ny tE,0 m yi bA KL: kw be V
 lo=

ro: jUY ni, le w: Ku do le k. nA.l rDn.0 m kw be pL. le m
 jo0 lo= jUY ni, le jUY0 m ny “Vw w: Ku0 ny wu-s le Vw
 nY du dY le fi b l lol be jUY0 lo= rDn.0 m nyl “Vw de:0 m
 tA wu-s p j kDol yi bA KL: kw be Vw sD.0 lo= go IE m:
 xE. m jo0 lo=

*rDn.0 m jUY ni, TE m ny a TA: mi bA do I m nAS kwI ko.
 kD m bA KL: cE, (past tense) rE:0 lo= tA Vo:l dY Ieo be
 jUY0 m= mLY kDo be jUY0 mI tA bA lo= mi: TA: si m bA
 KL: cE, (future tense) m: rE:= tA Vo:l dY Ie du Vol mLY du
 Vol be jUY0 m= TE IE bA bD0 nyI yi j mo KL: tA m: rDn. m
 V lo=*

TE kw nu a li lo. do I, I? ro: rDn.0 m kw yi bA KL: tA ho,0
 I? tA Vo:l nY su Ti: ro bE L: w: Ku do Ie nyI (future
 tense) dY I du Vo= w: Ku do Ie ny nA Fi; vi kw ni, F, j eI
 TE IE Ci Ie jUY ni, jo0 lo= ro: de:0 m Ie be dY Ieol mLY
 kDoI be rDn. m: b I= go IE nyi nu w: Ku KL: V mi nu rDn. m
 Ie be kD Ieo= ro: jUY0 m Ie m: VI rDn.0 m jo n k, lo= rDn.
 m TE m ny ro sD. kD m tA rDn. m V lo= yi bA KL: kw yi j
 mo KL: tA sD. Ie nyi ro: rDn.0 m V lo=

ye do I m Action

ro: jUY ni, nA; kw v IE bo m IeI rDn.0 m Ie m: V se:I ye
 do I m jo nA0 lo= ro jUY ni, kw be ye mo. gL: do I m jo
 nA0 lo= ro: Ti: xU: Ti: pL. tA jUY0 m nAS kwI ro: jUY0 m
 Ie be go m yi Cil ye do I m jo nA0 lo= Vw be Vw vi si m
 Vw nyi: xU. nyI a-si-y mU: kw je n, m yi fi. fe, kD m be Ti:
 IeS je n m vy; nyi Ci I V mil Vw nu IA: PA, kw Pu m: joI
 go IE V mi Vw nu: jUY ni, IeI Vw nu IA: PA, kw Pu jo0 w0
 Ie ye do I lo= (m: je be m: bAI je n, m bE L: Ti: xU: xU: j:
 gL: nyi ye0 m tA bA0 lo) ni, m kw be V mil j gu PU jo0
 loI be jUY0 lo= a ti R jo0 m rE: si dU: do je kDo= Vw nu:

jUY t m be Ti: leS ye do l nyl wu-s le Vw nu rE: yA; m a
 jU: lu: gL lHo= ro: rDn.0 m jUY ni, kw be xE: do l m myE:
 kw Co l m yi ji gu nyl cU cU yi pe, PyE; l m V sil m: jo0 m
 kw jo l ml m: mL se: m mL Y le0 ml yi go lE PyE; l m V lo=

x. TE IA: Ko du Conversation

jUY ni, n: a TA: mi dU: j m m: jo= x. TE0 m kw V ny n n, m
 kw l dU: j: my: m m: jo= “ro: ny jUY ni, biY F, m le m: Fil
 ro: nym: L, lU le lel ro: rDn.0 m Vo lo. du tA ny, t IA=
 a lio bA ny gL: j mo su Ti: ro n: v lE bo0 m V lo” (vi 10:
 23;)= ro: m: dU: j my: my v lE bo bo0 lel a jU: lES yi tA
 bA gL:= ro: rDn. m jUY ni, nAS kw wu-s be x. TE IA: Ko m
 V sil ro: wu-s tA bA gL: kD0 m tA wu-s n, n, si ro tA d:
 to, gL: l lol be v lE bo nA0 lo= ro PyE; F, m xU: wuY pL.
 le m jo0 V mil wu-s ny a TA: mi pL. le0 m m: jo= a TA: mi
 Ti: leS Vo=

s TE

j: x. m be dU: j: my:0 m tA a li be hw. le b l l?

nu m: dU: j a' l: ? ro: w: Ku L: de: kD V mi mL RS be kD lE
 TA: si. PyE; l m jo0 lo= V ny ro: nS du ni, F d le Vo be
 jUY si w: Ku V mi ni, FS be m: d le nyi dU: j my: du m: jo0
 l? V nyl nyi. Ri0 ml j: x. ml Fo, le dul ye x. du ji su si R
 bu nAS kw m: jo l? k, Ci du wu. ju: ni, x. dul hw. le du yi
 Ci Fo, le dul si li, m yi Ci dU: j: wu: hL dul ro: nAS kw m:

to, zo0 I? a xU: pL. du V I?= nu a li dU: j I? nu jUY ni,
sA; b: ml V ny m: lo; m V I?

R, nyi du ny nu jUY ni, sA; b: m be m: lo; k, m tA sA; jo I
du be lo; le si ve; ti, le n, m bE L: V lo=
dU: j my: dul R, nyi du jo lol bel wu-s yi bA KL: ro tA
m. gL: I lo= wu-s yi j mo KL: tA dU: j: my du PyE; I fi0 m
ny R, nyi du kw be V lo= R, nyi du TE m ny s-dA yi mA; dL:
cE, kw rE0 m po sL: d: m Ti xU: V lo= v IE su bu siH li, m
ni, ml k, Ci ni, I nY dY le dul rE: yA; m L: R xE, RI v kw m
sA; w:l ro: jUY ni, be hw. le du a my, xU: kw s-dA ny my
to, si ro: tA dL: IA Ko I lo= ro: jUY ni, kw dU: j: my: du
KLH gL:0 lo= wu-s bA KL: tA dU: j: my du kD le fi0 lo= s-
dA le e-w tA sL sL: go m z: nyl m: xUY II sD. ni, jo I
Vol bA gL: TA:l e-w ny wu-s bA KL: tA dU: j: my: du PyE;
I fi0 lo= jUY m: b l= Co m: b lHo= s-dA ny ni, go; sil ro
tA wu-s yi j mo KL: m: mL n, ml dU: j: my: du KLH gL: I lo=
*“nu w: ko, lo lw a li Ti ro j: ku. ni, m: lo; bD nyl wu-s
tA de: nA,0 lo= go IE ny yi tA gL: I Vo= wu-s ny m: T; sil
a jU: tA IL: IL: le gL: su V lo= go IE V mil go Ti: ro n: a
xU:0 mi m: dU: j: my: my: jUY ni, le de: nA0 lo= a lio bA
ny dU: j my: su n: yi lu bE d: m kw m yiY IA; me; le be k,
sil mi: vi le jE; tA, je sil Po, je Po, I k, lo= TE IE lu xU:
I Fo ny ni, m nyi:tE, rE: su V sil yi ye0 m a jU: kw m: TLY
F, su V nyi si P kw be a xU:0 mi mL m: d” (y 1:5-8;)=*

go IE nyil ro rE: yA;0 m mL n, m jUY ni, kw be de:0 m de:
 KL: tA d: to, gL: l VoI be v IE m: bo si dU: j: my: TA: n:l
 s-dA le ro: bE L d: to, KL: tA byY le fi0 Vo= wu-s ro tA
 bA gL: l m nAS kw dU: j: my: m nyl mi: vi le jE; je jE; l: k,
 m yi IA; me; le be k, lol bA kDo= TE m ny Ti: p, jUY ni,
 jol Ti: p, jUY ni, m: jo kD le m tA bA0 lo= liH ny yiY IA;
 me; kw be yiY jy nAS kw vUY dU: le0 m le bel yi. Vo lo.
 du nyl dU: j my: du yiY bE nAS kw vUY dU: leo=

yi bA KL: kw bA t m wu-s yi j mo KL: a xU: V mi jUY ni, kw
 be0 le: Ku ru mL0 m V lo= go IE V mi dU: j: my: m TE m nyl
 nY xU: le be k, si ro: jUY ni, tA xUY fi b l lo= “*Fo Ku: n:l
 Ku: n, m0 be se; n, m0 be by le fi n, m m: V ny yi. m: l =
 Vw n: a ro tA sA; my mL fi n, m be bi lL: le0 m sA: my mL
 fi n, m l lo=*” (yo-v 10:10;)= s-dA ny ye-su le be m: k,=
 jUY ni, ny ye-su bA KL: kw be l lo= dU: j my: m ny s-dA
 bA KL: kw be l, lo=

R, nyi du0 be dU: j: my: du tA a li be hw. le b l, l?

**1. ji-su IA; bo tL du TA: si kw xUY0 m ny ro fui. bE L: ti
 du lo;0 m V lo=**

TE m tA dU: j: my du jo0 l? TE m ny a di: wu: m myE: a
 ro R ji-su ro bE L: gL: kD m V lol be ro: jUY ni, kw be
 rDn. kDo= “*jUY ni, kw be m: V m a xU:0 mi fui V lσ*” (ro
 15:23;)= fai Ti: fi. kwl “*jUY ni, m: jo jo wu-s tA ni, Pu
 le fi m: b l*” (vi 11:6;)= ye-su xUY j m ny nu fui bE L: V

I? nu dU: j: my: du bE L: V I? nu dU: j my: m j: x du a
jU: yi tA IA; jE gL:0 ny yi le ru v kD0 Vo (1Pi 5:7;)=

**2. wu-s yi j mo KL: jo0 m le be ro: hw de:0 TA: mLY leo be
jUY si VoH lo. nA0 lo=**

wu-s yi j mo KL: jo0 m le be ro: w: Ku KL: tA d: to, gL:
ni, Pu0 lo= TE m ny yi j mo KL: V lo= go IE V mi wu-s
ro: tA0 be nUY0 m ny jUY ni,0 le: V lo= dU: j: my: du m:
V= ro: L: de:0 m a xU: kw0 mi m: dU: j: my: my: jUY ni, le
de: nA0 lo= “nu w: w: Ku0 ny a xU: de:0 mi mLY leol be
jUY0 ny mL0 Vo” (Ko 11:24;)= “nu w: jUY ni, jo si m: dU:
j my:0 TA: n:l KL: sL: zi tA ye kD0 m TE m le m: Fil w:
ci TE Ti: ci tA nu TE kw be jUH je si yiY lu bE kw Fe dU:
lel bA0 mi PyE; I Vo= nu w: w: Ku si a xU: de:0 mi jUY0
ny mL0 Vo” (m 21:21-22;)= nu w: jUY ni, jo si m: dU: j:
my: TA: n:l a xU: de:0 mi mL0 VoI bA0 m V lo=

**3. a TA: mi nu ni, m kw dU: j: my: m k, KL: fi. t= yi ny nu
tA dU: I n, m sA; TU; ty, lo=**

dU: j: m ni, m (mind) TE Ti: m ny Cu: jo su be se; IA: Ko
yi. tL. Ti: m V lo= s-dA ny a TA:0 mi ro tA Cu: jo su V
lo= yi-Ju-so 6:11-18; kw bA0 nyl nu w: ny s-dA ni,
go;0 m cu: yi, tA k: t Ku n, m wu-s mA; LY gw: t= sA:
my f. m wu. Cu: TE m ny ro dU: j m ni, m V lo= sA; my f
m TE Ti: KL: tA vi-li Vo: kw soterios, bA0 lo= bA KL: TE
m nyl “cyu, mL0” bA0 m V lo= fui kw be cyu, mL ml

wu-s t j lo. j ml ro mi nA kw sA. ty, m RL vy; nyi kw
 yi L: R xE, R mL0 m be l n, m RL vy; nyi a jU: kw yi L: R
 xE, R a jU: ro Ku, ru mLY m tA bA m V lo= TE m ny yi
 boY F, m rE: Ce: kw be ro ny R: cy, gL: mL si IA; w: pA,
 mL m V lo=

s-dA ny kL. P: d: m V sil ro: jo0 m sA: my wu. Cu: tA
 Ku: n, ml byY le fi n, ml Ti ro ro tA se; kD n, ml hw co
 ty, lo= *“Ku: P: n:l Ku: n, m be se; n, m0 be by le fi n,
 m l m V lo= Vw n: Fo R tA sA; my mLY le fi n, m be sA;
 my P biY P IL: jo fi n, m l m V lo”* (yo 10:10;)= v kw dL:
 IA: Ko gu ny dU: j: cE, (mind) Ku: kw V lo= s-dA ny ro:
 jo0 m wu-s gL: l m IA: xu tA vuY tA, je n, m le m: Fil
 nu kw be wu-s kuD; m: doH l n, m k: t lo= s-dA ny ro:
 wu-s bA KL: tA jUY m: b l n, m k: t. sil ro: tA dL: do:
 le fi n, m ye0 lo= dL: IA: Ko gu ny ro: dU: j: m ni, m kw
 V sil ro: dU: j cE, kw l wu-s ji0 m ye gL: l m be yi L: R
 xE. R gL: l m tA dU: j my: le fi0 lo= ro: ny Cu: jo su m:
 dU: l n, m ni, m k, KL: fi. t n k, lo= ye-su tA 40 nyi li Ci
 kw R, nyi TA: ye-su a li be hw. le l? wu-s bA KL: kw be
 hw. le0 lo= nu ni, m kw wu-s bA KL: x kD t= nu to, zo l
 m jU, kw l s-dA be to, IA: Ko m fi. kw wu-s bA KL: kw
 be hw. le fi= wu-s bA KL: ny nu ni, m Py, kw bo t= nu
 dU dU: do do ye m kw a TA: mi wu-s bA KL: lo. moY n, m
 nu k, KL: mi. jy kw bo t= wu-s bA KL: ny si-xy-m-v a T:
 V lo (yi 6:17;)=

4. R, nyi du! dU: j: my du jo0 TA:I jUY ni, mu: gw! hw. Ie m mu: gw Ie wu-s tA xE. gL

nY xU: pL. du dU: j: my: du jo I TA:I Vw ny sA; wu: wu: Ie wu-s tA xE. gL: si mu: gw gw0 Io= Vw ny ye-su ye kD0 m Ie be si xy To L: tA UY sil s-dA tA x. TE0 Io= go TA:I nY xU: TE m ny Vw tA KL. ty, m V bDI be sD. Ie Ti: nyil Vw jUY ni, sA; jo I Io= si xy To L: ny si-xy-m-v a T: V Io= s-dA tA to, IA: Ko n, m mA; LY nyI wu-s bA KL: kw be0 Ie V Io= ko. kD Ti: n kw nA; nA; 8: 30 hLH TA: Vw ny CEH hLH n, I w Ie t. si ty, m s du jo si nY I Io= go TA: Vw ye n k, m myE: ye m: b I kD Ieo= go TA: Vw jUY ni, rE: si nY d Ie n, m w: Ku si VL m nY xU: TE m tA to, IA: Ko0 Io= nA Fi; vi kw je V mil Vw w: Ku0 m m: n: kD kD jUY ni, kw be to, IA: Ko ty, Io= go TA:I y-ku 4:8; tA dU: j CU I Io= wu-s tA TiY F, zE: F, si VL0 m tA to, IA: Ko0 Io= d: wu. kw wu-s tA TiY F, m ny a KL. yoV, cU0 m V sil TE m ny TLY0 m ve; gu V Io= Vw m: ji m: zo: m CyY rDn. sil Vw ni, m kw dU: j m a jU: wu-s tA bA gL: si yi tA TiY Ie fi0 Io= IA: xU: wu-s be jH IA: Ko si w: Ku ty, TA:I mL; KL; 5:30 hLH Ci0 TA:I a I 8 jU, Ci kD Ieo= nY xU: ny Vw tA0 be Ce, je sil dY Ieo=

nY xU: to, zo: I TA:I hw. Ci: tI to, IA: Ko yi tL ny nu dU: j m ni, m kw V Io= v v mu mu be T: ye= hL. TA: Vw

ny mL R kw Ti: hw. nY I m nY zi: x. du Ti: m to, zo0 Io=
 Vw dU: j: cE, kw VL m IeI nu nY xU: ny t-m-Ju V Iol
 bA gL: I Io= go TA: Vw Ie VL0 m go Ti: ro tA nu ny VL0
 m V si Fo kL. V Iol kL.0 m yi. b, b Vo= go IE nyi Vw si P:
 ye-su myE: kw be nu tA TU; w: gL0 Vo= Vw tA T: KL IL:
 bA gLo= “mA; KL: kw Vw nu rE:0 m mA; L R ny mi nA TE
 m kw m m: V= hw. PE tA Py, kD Ku0 m wu-s yi w: nyi0 m
 sA; V Io= mi nA kw m j; zi; ni, Ie wu-s sD. ni, TA: si KL:
 K, tu I m a jU: tA Py, kD Ku0 m wu-s yi w: nyi0 m sA; V
 Io” (2IE 10:4-5;)= Vw IeI ye-su myEH rE: si nY xU: TE
 m tA g; do kD Vol fai Vw nAS kw T: KL IL:= nY xU: TE m
 tA Vw Ko, ru m: b I= a Iio bA ny ye-su xU: kw be Vw
 si: xy Ieo= ye-su dL: si: CU: Iu. Ie m kw be Vw nY dY Ie
 mLol be to, IA: Ko kDo (1 Pi-TE To L: 2:24;)=

go IE nyi ro: nyl si-xy-m-v nAS kw w: Ku nA0 Io (ro
 8:26;)= go IE w: Ku0 m nAS kw nY dY Ie n, m Cu: jo su
 tA g; do b I n, m jUY ni, rE: si si-xy-m-v nAS kw w: Ku
 nA0 Io= yi go IE w: Ku0 m kw beI VL0 m Ce, je0 Io= nY
 d Ie0 Io= VL0 m s-dA n: ro dU: j m ni, m tA m: n: n: to,
 IA: Ko I Io= ro: ny w: nyi0 m wu-s bA KL: tA ru TLY F,
 n k, Io= v IE bo n k, Io= Vw ny 72 Ko; jo Ieo= Vw bo t
 m To L: TE m Ie m: Fil to, zo0 m nAS kw nE. bA; mi jo
 se: Io= Vw V mi nY Py: a my, hw. to, zo0 Io= to, zo I m
 jUY V T po. kw wu-s bA KL: tA rE: si to, IA: Ko0 Io= y-
 ku To L: 4:7; kwI “go IE nyi nu w: ny wu-s jU:0 m tA

*Co= ni: w ti tA k: t= go IE si yi nu w tA0 be Ce, je0
Vo”=*

5. dU: j: my: du be joH ni, tA a TA: mi T: Ko ru

*“a lio bA ny wu-s ro: tA joY ni, gL: t m m: V= w: nyi0
m be nUY ni, bel ci Cy: tA jU: b l m gL: t m V lo” (2Ti
1:7;)= joY ni, TE m ny nH nyi KL: yi hL. R kw be l m V sil
wu-s bA KL: tA dU: j: my: du kD le fi0 lo= “xU0 m be
sA.0 m ny Fo R l CE kw dA,0 lo” (Vo 18:21;)= a lio bA ny
nu ni, m kw a. xU: dA, ny go Ti: xU: x. TE do l nyi nu ni,
m kw wu-s bA KL:0 le biY F, fi sil nu dU: j m ni, m kw
dA, m VL0 m tA g; do Ju kD (m 12:34;)= ro: wu-s tA de:0
m ro: mLY kDoI be jUY ni, kw be v IE bo nA0 lo= dU: j:
my: du T: jo fi (y 1:6-7;)= ro rDn.0 m kw dU: j my: du ny
ro: ci Cy: kw be bA FL,0 m Ti: xU: V sil s-dA tA yi hw.
P: PyE; l fi0 lo= nu ci Cy: kw be jUY ni, bA KL: tA dU: j:
my du bA KL: le be T: pH Ju kD= ro dU: j m ni, m kw s-
dA hw. gu m: PyE; l n, ml dU: j: my du T: jo fi=*

**6. dU: j: my du a jU: tA T: d: to, nA0 m Refuse to listen to
the doubts of others.**

*j: x. dul dU: j: my du ny ro: v IE bo ni, tA byY le fi0 m
pL. du ro: R mo nA0 lo= dU: j: my dul j: x. du TE m le
wu-s tA v IE m: bo be kD le fi0 lo= ro ni, m roH le fi0
lo= go IE nyi dU: j my du bA KL tA T: n n,= R, nyi du
to, zo: l TA:l TE lEo xU: ni, m jy le du bA KL: x. TE su*

be Co: PA, T: ye= m: V ny yi w: Ie nu jUY ni, sA; b Ie fi
 si ni, m jy Ie fi0 Vo= wu-s tA IA; jE kD m a xU: V mi
 fai Ti: hw. ru Ii. si KLH IL: su0 be gw jE IA: Ko du T:
 ye= a li V sD! I a li ye du V sD! bA si dU: j: x. nyi be
 ye0 m tA bA0 Io= nu jUY ni, kw be wu-s yi j mo KL: tA
 TiY F, nA0 Io=
 m: jUY sul jUY ni, m jo su x TE KL: n n, bD0 nyl ro: jUY
 ni, sA; b: Ie si dU: j my: du PyE; I Vo=

7. Ti ro tU, wu-s bA KL: U si w: Ku

ro: dU: j my du tA xy, tE, si wu-s be TiY CoS xE0 m ny
 a KL. w: nyi0 Io= *“jUY ni, n: p j m kw be V Io= wu-s bA
 KL: p j m V I o”* (ro 10:17;)= *“nu w: wu-s tA TiY je0 nyl
 yi V mi TiY I Vo”* (y 4:8;)= *“Fo xU; R Ie be m: j i0 m m:
 vU, F, m vY kw m a cU, tA si; su ye= TE IE ye0 ny nu w:
 sA; my f m rE: Ce kw wu: I Vo”* (1Pi 2:2;)= *“a di: si xy m
 jUY ni, kw nu w: ci Cy: tA zL mu I fi sil si-xy-m-v nAS
 kw w: Ku”* (yu 1:20;)=

go IE nyi ro: ny dU: j: my du tA k: t= R, nyi xU: nyi du
 be fui m: ye do I n, m hw. Ci= y-ku To L: 4:7; kwI *“wu-s
 jU:0 m tA Co si s-dA tA to,= go TA: yi ny nu w tA0 be
 Ce, je0 Vo”*= a TA: mi dU: j my: du k, KL: fi. t= a TA: mi
 yi tA k, KL: T: Pu gL= nu so ru mL0 m wu-s bA KL: tA ni,
 m kw xH KL t= jUY ni, be dU: j: my: du ny a TA: mi Ti: tY
 be ni, m kw ty, m: b I= Cu: jo IA: Ko0 Io= jUY ni, ro:

nAS kw ty, nyl dU: j my: m yi. b: kw ty, Vo= dU: j my:
m ro: nAS kw dU: l nyl jUY ni, ny yi. b: kw doY je0 Vo=
nu nAS kw a li Ti m gL: ty, bA0 I?

Ii TE

jUY ni, kw a li be w: Ku nA0 I?

ji su siH R bu To: L: a my, g kw a li be w: Ku nA0 m bo t
lo= siH R bu a my, ny w: Ku0 m kw ye m: zo:0 ml V ny dU:
j cE, kw Ti: m Ti: xU: j; zi; si w: Ku ty, m jo0 lo= ro: p j:
m be to, zo:0 m nAS kwI Ti ro ro le bA nyl Vw w: Ku V mi
a xU: m: PyE; I= Vw a KL. w: Ku V mi a KL. KL IL: du jo0
lo= bA su m: jo0 I? a xU: wu. nyi V I? a lio bA ny ro: jUY
ni kw a li be w: Ku nA0 m m: j; zi; m kw be V lo= ye-su
Co: PA, bu V mil a li be w: Ku nA0 m m: sD. t m pL. dul ye-
su tA yi. w: a li bA I? “*Vw nu tA0 mi w: Ku m. gL: IA*” bA0
lo (lu 11:1;)= si xy To L: kw a li be w: Ku n, m yi k. cu jo
joS yi. m. mi jo joS be m. gL: t m le bel ro: w: Ku0 TA: V
mi hw. Ci Ci: be si xy To L: kw bA t m tA ho, le n w: Ku
nA0 lo=

1. w: Ku0 TA: CyY gu rDn.0 m be ni, m IL. m jo nA,0 m
ro: w: m: Ku mi TA kw nu a xU: de:0 be ye0 m wu-s sD0
lo= go IE nyi nu w: Ku KL: tA k: t. du m: jo n, ml nu ni,
m j: gL: n k, lo= wu-s be j IA: Ko k. m: Ko m nu nAS kw
jo0 m tA j; zi; t si ni, m IL. n k0 lo= rDn. n k lo= “*ni,
nU su buo ro: ve: ni, le ro: tA m: T; TA: n:l ro ny wu-s*”

mi: jy kw ni, wu: du jo0 lo”(1yo 3:21;)= ro w: Ku0 m nyl wu-s g; jy kw je si yi0 be x TE IA: Ko0 m V lo= nu ni, wu: wu: be x TE b l n, ml nu ve: ni, kw T; du T: jo fi= si-xy-m-v yi myE: ny ro: nAS kw dA,0 m fui tA m. hw. Ci: l fi0 lo= ro: sA; my kw si: xy0 m m: dA, sil fui jo bD0 nyl ro: w: Ku KL: tA wu-s d: to, gL: l Vol be v lE bo du m: jo= w ti d-wU le bA nyl “*Vw ni, m kw m: ji m: zo: m tA ni, VoY TA: n:l si P: Vw tA m: n n,*”(gw 66:18;)=

ro: w: Ku TA: a KL. yoV, cU0 m Ti: xU: ny fui rDn. si w: Ku m V lo= TE m ny ni, m tA j: gL0 m V lo= ni, m lL. si fui rDn. nyi be w: Ku nA0 m tA mo y-ku V mi bA t lo= go lE ye0 nyl wu-s nY n, gL0 Vo= “*jUY ni, le w: Ku0 ny Fo nY d le sil si P: le yi tA sA; jo l fi0 Vo= fai yi fui ye kD bD0 ny yi tA g; gL0 Vo= go lE nyi nu w: d le mLY n, ml Ti: ro Co: Ti ro fui rDn. IA: Ko sil Ti ro bE L Ti ro w: Ku j IA: Ko= ji xy su w: Ku0 m ny w: nyi si ji gu a my, do l fi b l lo*” (y 5:14-16;)= *Vw n: fui m: jo be bA0 TA: n:l ro: n: ci Cy tA kL. su PyE; l sil ro: nAS kw tE0 m m: dA,= Vw n: fui m: ye nyi bA0 TA: n:l ro: le wu-s tA kL. su PyE; l m V sil yi bA KL:0 mi ro: nAS kw m: dA*” (1yo 1:8-10; 3:20-22;)= ro: fui tA ro: rDn. n k,= yi mi: jy kw rDn. n k= “*ci Cy fui tA pi. t su: ny L; m: Co l= CyY gu rDn. si ni, m lL. su n: xE. R m mL Vo*”(Vo 28:13;)= fui m: rDn. ny ro: w: Ku KL: tA fui le k: t du

jo0 lo= fui a xU: V I? KL: K, ni, K, ml ci Cy tA do, mu0
ml hw: ni, IL: kw be ye do l ml m: si m: xy m be wu-s
bA KL: tA m: n lo. m a jU: ny fui V lo (g 5:19-21;)=

2. w: Ku0 m nAS kw g; gL0 m jo nA0 m

ro: mi nA kw sA. ty, TA: ro: w: Ku0 m cE, kw wu-s be
TiY le ho, le b l m ny Ti ro Co: Ti: ro ho, IA: Ko n k,
lo= ro: w Ku KL: tA k: t m nyl ro fui. kw be0 le m: V
se:l nu su tA m; g; gL:0 m jo m kw be0 mi V lo= TE m tA
mo. si P: ye-su le a KL. yoV, cU0 m w: Ku cE, kw m. gL:
t m jo0 lo= w: Ku0 m kw jUY ni, m: jo m: dl be bA0 lo
(Ko 11:23-24;) yi z: mL: nyi ye-su bA t lo= “*mu kw kw
ty, m nu w: b, b le nu w: CyY kD0 m tA g; gL: l n, ml su
le nu w: tA CyY l m jo0 ny g; gL:= su tA nu w: m: g:
gL: nyl mu kw kw ty, m b, b mi nu w: CyY kD0 m fui tA
m: g; gL: l*” (Ko 11:25-26;)=

TE m wu. nyi ro: a my hw, w: Ku V ml ro: w: Ku KL: ny
yi go: le: Vo= a xU: m: PyE; l= mu kw kw ty, m b, b kw
be d: to, KL: m: mL= ro: nAS kw dA,0 m fui kw be V lo=
ni, m Ju0 ml ni, zo0 ml ni, m kL0 ml ni, m nA0 ml g; gL:
m: b l ml TE IE xU jo0 m kw be V lo= TE IEo xU: lel
ro: w: Ku KL: tA k: t m le m: Fil wu-s yi gL: l m L: R xE,
R tA0 mi k: t lo=

hL. TA: Vw Fo IE m. P: ye ty, TAI R mL IA, R Ti ro Vw
nu gw jE zi; du kw l lo= Vw nu zi; du yi mL: kw w: Ku0
TA:l R mL R yi a li bA0 l? bA nyl Vw tA KL IL: du jo0

lo= Vw dY le mL n, m w: Ku j IAI be de:0 lo= Vw nu a
 jU: su le yi bE L: w: Ku j kD V mi dY le m m: mo. gL: do
 l= go IE nyi Vw yi tA n nyi TA: I yi PyE: my nAH PyE;
 mo. gL: I sil yi a-wo tA ni, m m: s duI ni, m kL du jo
 ty, bD= go TA: Vw ni, m kw wu-s v le IA: xU: yi; nyi gL:
 l m be Ti: leS yi tA n nyi0 lo= nu L; de: KL: tA wu-s n
 n, gL: sil nu nY du d le mL ni, xU0 nyl yi tA g; gL:l bA
 gL: TA:l yi V mi dU: j: Po, yi; l sil g; gL: kD ny ni, m kL0
 m ni, m Kw: m m: jo le m be Ti: leSI yi nY du V mi dY
 leo= hL. TA: kw yi nY du dY le n, m a my, hw. w: Ku V
 mil m: d le= TE Ti: hw. kw yi ni, m lL. sil su tA g; gL:
 kD nyl yi nY du d le mL leo= TE lEo xU: kw be wu-s yi
 L: R xE, R cE, tA k: t du jo0 m tA lo. mo leo=

3. ye-su myEH kw be w: Ku0 m

*“go m pL. du wu-s le yi tA a mu, mu do, mu kD sil
 myEH V T po TA: si wu:0 m myEH Ti: m gL: kDo= TE m kw
 be mu kw TA: si kw ty, su bel mi nA kw ty, su a jU: ye-
 su myEH pL. du Ci fi. gL: sil b, b: wu-s tA myE do: mL fi
 n, ml ye-su ji-su ny si P: Vol be l CE V T po. rDn. n, m
 V lo” (li 2:9-11;)= ye-su ji-su kw be0 le: b, b tA nL: je
 b l lo= si-xy-m-v Ti ro0 kw be b, b: mi: jy: kw dU: le
 cE, jo leo” (yi 2:18;)= L: de: w: Ku cE, nAS kw a di: yoV,
 cU0 m tA ro: dU: j IA; m: CU m jo0 lo= ro: wu-s tA hwH
 de:0 nyl wu-s V mi ro tA hwH de0 m jo lol be sD. n k,*

lo= ro: tA0 be wu-s nU0 m a xU: V I?I be bA0 m tA ro:
 m: hw. Ci kD le0 m jo0 lo= si-xy-m-v be Ti: CoS w: Ku
 nA0 m tA0 mi miY le Ci0 lo= ro: ye do l m be x. TE do l
 m TE m nyl wu-s tA x. mo ni, mo. gL: do l n, k, lo= Ti:
 hw. hw, wu-s tA de:0 m nAS kw m: d m: s:l fi KL: le be
 w: Ku0 m jo0 lo= *“nu w: ny a xU: ye0 mi x. TE0 mil a
 jU: ny si P: ye-su myEH kw be ye sil yi kw be wu-s tA
 x. mo gL:”* (ko 3:17;)= *ye-su myEH kw be de: m a xU: mi
 yi. gL: l Vo* (yo 16:23;)= m. mi: TE Ti: fi. kwI ro: w: Ku
 yi mL: se;0 TA:l ye-su myEH kw be de: loI be w: Ku0
 lo= go Ti KL: tA0 leI bA0 m m: V= ye-su tA w: Ku yi.
 mL: se; du kw kL t m myEH0Ie m: V= ye-su V mi s ro Ti:
 go dE: m wu-s Vo= yi tA x. mo gL: n k0 lo=

4. w: Ku0 m nAS kw wu-s ni, IL: tA ho, le du

TA: si kw bA kD0 m le bel ro: w: Ku0 m m: PyE; l m nyl
 wu-s yi ni, IL: tA m: ho, le m kw be V lo= *“yi ni, IL: tA
 Co si ro: a xU: de:0 mil yi ro tA n n, Vol be yi mi jy:
 kw ni, wu: du ro: jo0 lo= go lE si ro a xU: de:0 mi yi
 ro tA n n,0 m ro sD0 TA nI ro yi tA de:0 m0 mi mL
 kDoI be ro sD0 lo”* (1yo 5:14-15;)= w: Ku cE, tA. mo. TE
 kw bA gL: l m ny ro: jUY ni, yi ceY ny yi j mo KL: TA: si
 kw zL t n k0 lo= yi ni, IL: jo0 m le be w: Ku n k= ro: Vo
 lo. ty, m ye-su fai Ti: hw. yA; l m vy; nyi mo. gL: lAI
 be w: Ku0 ny yi ni, IL: jo0 l?= ro: ny su fui tA m: g; gL:

si ro fui. g; gL: IA be w: Ku0 ny wu-s ni, IL: V I?= wu-s
 n n, VoI be nu dU: j I? “su tA nu w: m g; gL: ny b, b
 wu-s V mi nu w: Cy kD m m: g; gL: I (Ko 11:26;)= jUY ni,
 Ie w: Ku0 m kw be nY su dY Ie0 Io (y 5:14-15; s 53:4-
 5;)= wu-s ny yi byE; IE; IE; m PU: L: bo F, m tA Co sil
 ro: rE: yA; m a jU: kw Iu: gL: si my: I bL, I fi su V Io
 (m 6:33; Ii 4:6, 19;)=

yi R nyi R buo= TE kw bA t m a jU: ny yi j mo KL: V Io=
 yi j mo KL: ny yi bA KL: nAS kw dA,0 Io= nu jUY I?= nu
 sD. ty, I?= ro ny v IE bo bo Ie yi bA0 m Ie be ye0 nyl
 yi j mo KL: ny ro: w: Ku L: de:0 m Ie be PyE; I Vo=

5. w: Ku0 m nAS kw Vo Io. du

ro: sD. n k, m ny jUY ni, kw be w: Ku0 TAI wu-s d: to,
 gL: I VoI be ro: Vo Io.0 m jo nA0 Io= “nu w w: Ku si a
 xU: de:0 mi jUY0 ny mL0 VoI bA0 Io” (m 21:22;)= TE Ti:
 fi. tA ro: yi. m. mi: Io. m: do I m jo0 Io= ro: mLY0Vo be
 jUY m be Ti: IeS mLY n, m Vo Io. m V Io= Vo Io. m ny yi
 j mo KL: mL n, m Vo Io.0 m V Io= jUY ni, ny Vo Io.0 m v
 IE bo du V Io (vi 11:1;)= ro: w: Ku0 TA: jUY ni, nAS kw
 ro: de:0 m tA wu-s n n, gL: si d: to, gL: VoI be jUY0 m
 V sil yi j mo KL: tA ro v IE bo0 m V Io= ro ny ye-su
 myEH kw be ni, wu: wu: Ie yi j mo KL: jo0 m Ie be mLY
 VoI be jUY sil Vo Io. nA0 Io= w: Ku0 m ny k, KL: i;0 m V
 sil jUY ni, ny k, KL: Pu du so Tu: V Io=

bEH t m m. mi: fi.

- jUY ni, ny a xU: V I? (vi 11:1;) jUY ni, bA0 m a lio xU: tA bA0 I?
- a li be jUY ni, rE: yA; I? (vi 11:6; ro 4:20-22; m 17:20;)
- jUY ni, ny a li kw be I, I? (ro 10:17;)
- wu-s bA KL: bA0 m a lio xU: V I? (vi 4:12; 2Ti 3:16-17; 2Pi 1:20-21; yo 10:3-5; 14-16; 27;)
wu-s bA KL: tA vi li Vo: kw “rhema” bA0 lo= “wu-s x. TE do I m bA KL: ro: ni, m nAS kw” dU: I m tA bA0 lo= si xy To L: kw “rhema” TE Ti: KL: tAI yi. m. mi: nyi: KL: bA t lo= 1) (indirect) wu-s yi ni, IL: be yi a li V m mo. gL: I m= 2) (direct) I Fo yi ro tL tL kwI Ti: jw; be yi bA KL: ro tA Ci I m= V ny ro: ni, m kw x TE I V m lo=
- wu-s bA KL: tA j; zi; le0 m kw be jUY ni, dE; do I lo= go m kw be ro: v IE bo bo le PU: Co b I lo=
- a li be wu-s ro: tA x. TE0 I? (1IE 3:16; 2:12; y 4:5; 1IE 2: yo 14:21-23;)
- wu-s ro: tA a xU: gL:0 bA0 I? yi ro: tA0 be nUY0 m a xU: V I? (yi 2:4-6; ro 8:15-17; g 4:5-7; yo 15:7; Ko 11:22-25; m 6:33;)

wu-s yi j mo KL: ro tA gL: t m

- ro: bE L: wu-s j mo KL: jo0 m tA nu v IE bo0 I? (p 23:19; vi 13:8; KD 3:6; ro 4:20-21; 2IE 1:20-22; 1yo 5:14-15;)

- wu-s yi j mo KL: mLY n, m ro: a li be xH PU: nA0 I? (s
59:1-2; gw 24:3-5; gw 66:18; gw 15: y 4:2-3;)

jUY ni, kw m: jo m: d m rE: TiY 5 KL:

1. wu-s bA KL: d: wu. yi ceY zLY (ro 10:17; yo 5:14-15;)

2. de: (m 7:7-11; 21:22;)

3. nu ni, m kw jUY si mD nD, le rDn. (ro 10:10; m 12:34; 10:
32-33;

- jUY ni, kw dU: j my: m bA KL: ny a li V I? (y 1:6-7;)

- yi-sD-le bu yi w: jUY ni, sA; b: du a xU: V I? (gw 78:
40-42; 56, 59;)

4. jUY ni, myE:= a xU: pL du jUY ni, myE: ye do I nA0 I? (y
2:17; 20-26;)

- yi w: jUY ni, a li jo0 m ye do I m myE: kw be sD. w d
lo (Ko 2:1-5;) jUY ni, myE: m: ye do I ce; bD0 ny nY su
dY le Vo w?

- a lio xU: j mo KL: a TA: kw yi w: Ku ru mL0 I? (yo 9:1-
7; lu 17:12-14; ro 4:17-22;) yi w: jUY ni, myE: ye do I
m leI ro: bE L: so ru du jo0 lo=

5. ni, m xUY si jUY ni, ve; TLY F, (vi 10:23; y 1:3-4;) nu de:0
m le be m: PyE; I TA:I a li ye du V I?

- jUY ni, jo nA0 m tA mo. tAH Vo: a li be bA t I? (lu
18:1-8;)

- ye-su tA ro: tA gL: t m Vo lo. du ny yi yi; I m j mo
KL: m: V I?

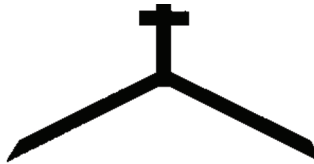
- tA Vo: TE m jUY ni, tA. mo a li be m. gL: du jo0 I? (lu 11:5-13;)= 13 fi. kw a li bA t I? yi bA ni, xU0 m yi pL. a li V I?
- dU: j: my: du be joY ni, tA a li be hw. Ie fi nA0 I? (y 1:5-7;)
(1Pi 5:7; ro 12:2; yi 6:11-12; 17-18; 2Ti 1:7; y 4:8; 1Pi 2:2; yu 1:20;)

jUY ni, kw be w: Ku0 m kw m: jo m: d m yi pL.

1. ni, m IL. si w: Ku (gw 66:18; y 5:14-16;)
2. g: gL:0 m jo (Ko 11:25-26;)
3. ye-su myEH kw be w: Ku (yo 14:13; 16:23; ko 3:17;)
4. wu-s ni, IL: tA ho, Ie fi (1yo 5:14-15;)
5. PyE; I VoI be Vo Io. si w: Ku (m 21:22;)

*wu-s j mo KL: mL n, m a li be nu jUY ni, wu: I fi nA0 I?
TLY Ie fi0 bA0 I?*

*m. mi j: gL: sul m. P: Dr. Jim Randal
Ii su Vo: kw xy, bo sul m. P: by: ho-xi-y
vy; nyil april. 2020*

LEADERSHIP 101

<http://www.leadership101.asia/>

